

บทความกิตติมศักดิ์

คุณธรรม จริยธรรม กับปัญหาเยาวชนในสังคมไทย

โดย

ศาสตราจารย์อานันท์ กรัยวิเชียร

มนุษย์เราแตกต่างจากสัตว์อื่นในโลกเพราะมีสติปัญญา มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่ได้ดำเนินชีวิตตามสัญชาตญาณไปทุกเรื่อง หรือที่ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “เวไนย” คือ เป็นผู้ที่ควรแนะนำสั่งสอนผู้ฟังดัดได้สอนได้ ด้วยเหตุนี้เอง มนุษย์เราจึงมีพัฒนาการทางด้านสังคมวัฒนธรรมและอารยธรรมที่ล้ำลึก ละเอียดย่อ และยาวนาน ซึ่งเรื่องมาตรฐานคุณงามความดี คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเป็นเรื่องหนึ่งที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดตั้งแต่อดีตกาล ไม่ว่าจะชนชาติใด ภาษาใดต่างก็พยายามหมั่นฝึกอบรม ขัดเกลาจิตใจและความประพฤติของตนเองและเยาวชน ให้เจริญงอกงามอยู่ในระดับมาตรฐานที่สังคมยอมรับ เพื่อจุดมุ่งหมาย คือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก สงบ และไม่ต้องการความขัดแย้งนั่นเอง.

อย่างไรก็ดี ท่านจะเห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย สังคมเกิดความแตกแยก เกิดความไม่เท่าเทียมกัน มีการใช้กำลังอย่างไ้มนุษย์ธรรมในการระงับข้อพิพาท มีการซื้อราชฎ์บังหลวงทุกระดับ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะได้รับจากสังคมมากขึ้นไปเรื่อยๆโดยประชาชนส่วนหนึ่งมีทัศนคติที่ว่า “โกงกินบ้างก็ไม่เป็นไร ขอให้ม่ผลงานก็พอ” คือเขาเหล่านั้นสามารถทนต่อการทุจริตคอร์รัปชันได้ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไป ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากมาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยได้ตกต่ำลงอย่างมาก ซึ่งสวนทางกับความเจริญรุดหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีอย่างเห็นได้ชัด การปรากฏตาของผมนในวันนี้มีจุดประสงค์เพื่อที่จะเสนอแนะวิถีทางยกระดับมาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมให้สูงขึ้น โดยเน้นหนักไปที่การฝึกอบรมเยาวชน ผู้จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป ซึ่งผมได้แบ่งหัวข้อการบรรยายออกเป็น ๗ เรื่องดังนี้

๑. ความหมายของคำว่า “คุณธรรม”และ“จริยธรรม”

๒. วิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย

๓. สาเหตุของวิกฤตการณ์

๔. หัวใจของคุณธรรมและจริยธรรม คือ การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (INTEGRITY)

๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานคุณธรรม ๔ ประการสำหรับพลนิกร

๖. ข้อเสนอแนะ : แนวทางการวางแผนปรับปรุงและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมระดับประเทศ

๗. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเยาวชนที่มีปัญหาในสังคมซึ่งผมจะได้อธิบายในรายละเอียดต่อไป

๑. ความหมายของคำว่า “คุณธรรม”และ“จริยธรรม”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “คุณธรรม” ว่า“สภาพคุณงามความดี” เราอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลใดมีคุณธรรมดีเต็นมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมต้องพิจารณาโดยรวมว่าบุคคลนั้นมีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร? ดำรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใด? เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและต่อสังคมอย่างไร? และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด?

พจนานุกรมฉบับเดียวกันนี้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ว่า เป็น “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ” “คุณธรรม”และ“กฎศีลธรรม”

ดังนั้น “คุณธรรมและจริยธรรม” จึงเป็นเรื่องที่ว่าด้วย การปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามสถานะของตน เช่น การเป็นลูกที่ดีเป็นพลเมืองดี และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ดี เป็นต้น

๒. วิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทย

ในปัจจุบัน ทุกท่านคงจะได้เห็นแล้วว่าสังคมของเรากำลังประสบปัญหาต่างๆ มากมาย มีการซื้อราชฎ์บังหลวงเป็นที่แจ้งประจักษ์ทุกระดับทั้งในวงราชการและภาคเอกชน เช่น มีการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น มีการประมูลซื้อขายตำแหน่งหน้าที่ราชการ มีการสมยอมคบคิดกันในการประกวราคาก่อสร้างและการจัดซื้อพัสดุของหน่วยงานต่างๆของรัฐ มีการหลบเลี่ยงการเสียภาษีอากรที่ควรจะต้องชำระตามกฎหมาย และ

การซื้อราษฎร์บังหลวงนี้ ยังมีแนวโน้มว่าจะเลวร้ายลงเป็นลำดับ แพร่ระบาดในวงกว้าง ลึก และซับซ้อนขึ้น มีการพัฒนากลเม็ดวิธีการที่แยบยล มีการพัฒนาการของผลประโยชน์ทับซ้อน (CONFLICT OF INTERESTS) ซึ่งหมายถึงการที่ผู้มีอำนาจบริหารองค์กร (ไม่ว่าจะภาครัฐหรือเอกชน) เข้ามามีส่วนได้เสียในกิจการหรือนโยบายที่องค์กรดำเนินการทำให้เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ในฐานะส่วนตัวกับฐานะผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประโยชน์ขององค์กร และโดยมากเขาเหล่านั้นก็ตัดสินใจดำเนินการเอื้อเอียงเพื่อประโยชน์ส่วนตน ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการซื้อราษฎร์บังหลวงในรูปแบบใหม่ของผู้มีอำนาจบริหารบ้านเมืองเกิดขึ้น เช่น การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (POLICY CORRUPTION) ซึ่งหมายถึงการดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง เป็นต้น

ผมใคร่ขอยกตัวอย่างเพื่อให้ท่านเห็นภาพในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน คือการแก้ไขสัญญาสัมปทานโทรคมนาคมระหว่างรัฐ กับบริษัทดำเนินธุรกิจอันเป็นธุรกิจของนักบริหารและครอบครัวรายหนึ่ง เมื่อบริษัทฯ ขอแก้ไขสัญญา ผู้บริหารงานของรัฐรายนั้นได้อนุมัติอย่างง่ายดาย โดยไม่ได้ผ่านคณะรัฐมนตรี ให้แก้ไขสัญญาโดยลดค่าสัมปทานให้กับบริษัทฯ จากร้อยละ ๒๕ ของรายได้ที่เกิดจากระบบฟรีเฟด (ระบบจ่ายเงินล่วงหน้าก่อนใช้บริการ) เหลือเพียงร้อยละ ๒๐ ซึ่งเป็นการแก้ไขสัญญาเพื่อให้บริษัทฯ ได้รับประโยชน์มากขึ้นแต่รัฐสูญเสียรายได้หลายหมื่นล้านบาท

ขอยกตัวอย่างอีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับคอร์รัปชันเชิงนโยบาย คือ เรื่องการใช้งบประมาณแผ่นดินประเภทงบกลางเป็นเงินสำรองให้รัฐบาลได้ใช้ในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นเท่านั้น แต่ผู้บริหารราชการแผ่นดินบางยุคบางสมัยได้จัดวางนโยบายในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลางใหม่ไว้ว่างบกลาง เป็นงบที่มุ่งส่งเสริมและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและการพัฒนา ซึ่งมีหลักการแตกต่างไปจากอดีต โดยเพิ่มหมวดค่าใช้จ่ายขึ้นมาใหม่ เช่น โครงการกระตุ้นเศรษฐกิจและเปลี่ยนชื่อใหม่ทุกๆ ปี เพื่อผันเงินส่วนนี้มาใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และกลุ่มพวกพ้องของตน นอกเหนือไปจากอนุมัติเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเช่น

การแจกเงินงบประมาณให้กับหน่วยงานราชการในระหว่าง การออกตรวจเยี่ยมราชการในจังหวัดต่างๆ อย่างราชการในจังหวัดต่างๆ อย่างไม่มีเหตุผล ทั้งที่บางโครงการมีความจำเป็นน้อยกว่าการพัฒนาในด้านอื่นๆ เพื่อหวังผลทางการเมืองโดยตรงทั้งนี้ งบกลางเป็นงบที่ไม่ได้มีการแจกแจงรายละเอียดในเอกสารงบประมาณว่าจะนำไปใช้แผนอะไรบ้าง และอำนาจการใช้นั้นอยู่ที่ผู้บริหารเท่านั้น ทำให้ยากแก่การตรวจสอบ จึงทำให้งบกลางกลายเป็นงบการเมืองที่เรียกกันว่า “งบผี” อันจะบังเกิดผลประโยชน์และความพึงพอใจให้ผู้ใดก็ได้ เป็นการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ถูกต้องไม่โปร่งใสอย่างยิ่ง เป็นการคอร์รัปชันเชิงนโยบายที่เห็นได้ชัด ซึ่งบางยุคนั้นมีการจัดสรรงบกลางไว้เพียงเพื่อประโยชน์ของผู้บริหารราชการแผ่นดินเป็นเรือนแสนล้านบาท

นอกจากนี้ ประชาชนส่วนหนึ่งยังคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่มีการเสียสละและไม่มีการประนีประนอม สังคมไทยเต็มไปด้วยอบายมุข ปัญหาเสพติดและผู้มีอิทธิพลแพร่กระจายไปทุกหัวระแหงเยาวชนมีเพศสัมพันธ์อย่างไม่เหมาะสมก่อนวัยอันควร และมีการกระทำผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น ทั้งยังมีการทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียนต่างสถาบันศึกษา เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว ใช้ความรุนแรงทั้งทางกริยา วาจา ติดการพนัน มีพฤติกรรมการใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย ผู้คนมองเห็นเงินเป็น “แก้วสารพัดนึก” และเชื่อว่า เมื่อมีเงินแล้วก็สามารถซื้อและบันดาลทุกสิ่งทีปรารถนาได้ จึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เงินมาให้จงได้ โดยไม่คำนึงว่าวิธีนั้นจะถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ก็ตาม ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น การค้ามนุษย์ โสเภณีทั้งชายและหญิง อาชญากรเด็ก เป็นต้น

๓. สาเหตุของวิกฤตการณ์

วิกฤตการณ์เหล่านี้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมไทยซึ่งทุกท่านก็ล้วนทราบดี ความเหลวและเพะพอนดังกล่าว ได้เกิดขึ้นก็เพราะปัจจัยหลายประการ เช่น

๓.๑ สังคมไทยห่างไกลคำสอนของศาสนา

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ในประเทศไทยเองประชาชนส่วนใหญ่ก็นับถือศาสนาพุทธ แต่ก็มีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่นับถือศาสนาคริสต์ อิสลามและ

ศาสนาอื่นๆ ซึ่งหากพิจารณาให้ดีแล้วคำสอนของทุกศาสนา ล้วนแต่ มีความมุ่งหมายให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสงบ ร่มเย็น และไม่ปรารถนาให้ผู้นับถือศาสนาของตนไปก่อความเดือดร้อน เบียดเบียน หรือเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่น ทั้งยังสอนให้รู้จักให้ มีเมตตา เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกันทั้งนั้น ผมเชื่อว่าหากแต่ละคนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถืออย่างเคร่งครัดแล้ว สังคมไทยคงจะน่าอยู่และร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าอยู่ขณะนี้แน่นอน

๓.๒ สังคมไทยเป็นสังคมที่ตามใจตนเองอย่างไม่มีขอบเขต (APERMISSIVE SOCIETY) มักง่าย ไม่มีระเบียบวินัย และไม่นำพาต่อกฎหมายของบ้านเมือง

เรื่องนี้เป็นเรื่องของค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เราจะต้องร่วมมือร่วมใจกันสร้างค่านิยมใหม่ในการมีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ ไม่ว่าจะไม่มีใครเห็นหรือไม่ก็ตาม ผมขอยกตัวอย่างเรื่องราวจากหนังสือ “วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญรุ่งเรืองของชาติ” โดยอาจารย์สนั่น สุมิตร อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีระเบียบวินัยและเคารพกฎเกณฑ์ของชาวต่างชาติสองเรื่องซึ่งอาจารย์สนั่นเล่าว่า:

“เรื่องที่หนึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๐ คณะนักเรียนไทยกลุ่มหนึ่งในลอนดอน จะไปประชุมนักเรียนไทยที่ตำบลหนึ่ง นอกลอนดอนออกไป ๒๕ ไมล์ จึงได้เช่ารถบัสคันหนึ่งเพื่อไปส่ง แต่ปรากฏว่าผู้ที่โดยสารไปนั้นมีไม่มากที่ว่างมาก นักเรียนไทยผู้มีความกรุณาเมื่อแม่ จึงได้บอกกับผู้เก็บตั๋วให้หนึ่งคนเก็บตั๋วตอบว่า นั่งไม่ได้เพราะกฎข้อบังคับห้ามไม่ให้นั่งในที่ของผู้โดยสารพวกเรายังได้บอกว่า นี่คนละกรณี จะไม่มีใครขึ้นอีก เพราะเป็นรถพิเศษ ที่ที่ว่างน่าจะนั่งเสียบ้าง เขาก็นึกแรกว่า กฎห้ามไม่ให้นั่งเลยไม่ว่ากรณีใดๆ และเขาก็ไม่นั่ง เมื่อรถว่างทั้งคัน จึงกลับลอนดอน ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าเขาไม่นั่ง

เรื่องที่สองเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๔ ตอนนั้นข้าพเจ้าไปดูกิจการการศึกษาที่สหรัฐอเมริกา วันหนึ่งได้เดินทางโดยรถบัสแบบระหว่างเมือง (GREYHOUND BUS) ครั้นมาถึงตอนที่ถนนจะต้องข้ามบนทางรถไฟ แล้วผู้ขับก็เปิดประตู แล้วก็ปิดประตู แล้วก็ขับต่อไป ข้าพเจ้ารู้สึกฉงนในการกระทำของเขา

จะนั้นเมื่อได้โอกาสหยุดรถ จึงถามถึงเหตุการณ์ของเขา เขาชี้แจงว่าเขาปฏิบัติตามกฎจริงอยู่ ณ ที่ๆ ต้องข้ามทางรถไฟ ตอนนั้น เห็นชัดว่าไม่มีรถไฟจะผ่านไปหรือผ่านมา แต่กฎบังคับว่า ให้หยุดนิ่ง เปิดประตูฟังเสียง หูรถไฟ เมื่อไม่มีเสียงหวูดแล้ว จึงปิดประตูข้ามไปได้ เขาชี้แจงเพิ่มเติมว่าเสียงสำคัญกว่าตาเพราะบางกรณีอาจจะมีหมอก จะนั้นต้องใช้เสียงฟังด้วยไม่ใช่อาศัยแค่ตาอย่างเดียว และในวันนั้น แน่ใจแล้วว่าไม่มีอะไรแต่ต้องปฏิบัติตามกฎอย่างเคร่งครัด เพื่อจะได้กลายเป็นนิสัยประจำตัวไปเลย”.

ในทางกลับกัน สังคมไทยนั้น การฝ่าฝืนกฎระเบียบมีมากมาย ทุกที่ทุกวัน แต่ที่เห็นได้ชัดเจนนและบ่อยที่สุดคือการฝ่าฝืนกฎจราจร อาจกล่าวได้ว่าบางคนนั้นถ้าไม่เห็นตำรวจจราจรแล้วก็ขับรกรวกกับไม่รู้จักกฎจราจรก็ว่าได้อยากจะขับรถอย่างไร นี่จะจอดตรงไหนก็ทำไปตามสะดวก ไม่เกรงใจผู้อื่นทำให้การจราจรติดขัด และเกิดอุบัติเหตุอันน่าสลดใจตามข่าวอยู่บ่อยครั้ง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะผู้ใช้ถนนในบ้านเราส่วนหนึ่งขาดวินัย ไม่มีการบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบ กฎเกณฑ์ ไม่มีน้ำใจและชอบที่จะเอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อประโยชน์อันเล็กน้อยของตน โดยไม่คำนึงถึงการขาดประโยชน์และอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่นและผู้กระทำผิดก็มักจะหาข้ออ้างให้กับตนเองด้วยคำว่า “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” เรื่อยไปทำให้เกิดค่านิยมหรือความเชื่อผิดๆ ขึ้นมา.

ซ้ำร้ายกว่านั้น คนบางกลุ่มยังมีความนิยมชมชอบและยกย่องผู้ที่หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อีกด้วย เช่นค่านิยมของกลุ่มนักธุรกิจที่ไม่ตรงไปตรงมา ซึ่งมีความนิยมชื่นชมบรรดานักธุรกิจที่สามารถหลีกเลี่ยงการเสียภาษีได้เป็นจำนวนมากว่า เป็นนักธุรกิจที่ชาญฉลาดสมควรแก่การยกย่องและเอาอย่าง เรื่องการหลีกเลี่ยงภาษีอากรที่ต้องชำระตามกฎหมายนั้น หากท่านพิจารณาเพียงผิวเผิน ท่านอาจจะคิดว่าการหลีกเลี่ยงภาษีอากรเป็นปัญหาส่วนบุคคล ไม่เกี่ยวกับสังคมส่วนรวมแต่อย่างใด แต่หากท่านพิจารณาปัญหาดังกล่าวในภาพรวมแล้ว ท่านจะตระหนักว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหน้าที่ในการเสียภาษีนั้น เป็นหน้าที่สำคัญของ

ประชาชนทุกคน ปัจจุบัน การหลีกเลี่ยงภาษีทำความเสียหายให้แก่บ้านเมืองเราอย่างถูกฤษฎี เนื่องจากงบประมาณแผ่นดินทางด้านรายรับที่ใช้ในการพัฒนาประเทศของเรานั้น มาจากเงินภาษีในอัตราถ่วงเฉลี่ยถึงร้อยละเก้าสิบหก ถึงร้อยละเก้าสิบเจ็ด ของงบประมาณแผ่นดินแต่ละปี ดังนั้นหากมีการหลีกเลี่ยงภาษีมาก งบประมาณในการพัฒนาประเทศก็จะลดลงไปด้วยเช่นกัน การหลีกเลี่ยงภาษีมาก งบประมาณในการพัฒนาประเทศก็ลดลงไปด้วยเช่นกัน การหลีกเลี่ยงภาษีจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง.

๓.๓ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งวัตถุนิยม

ในปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก การหลงใหลของวัฒนธรรม รวมทั้งความเจริญทางวัตถุต่างๆ เข้ามาสู่บ้านเมืองของเราอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความพยายามแข่งขันกับประเทศต่างๆ และความอยากที่จะเจริญทางด้านวัตถุ และให้ความสนใจแต่เรื่องตัวเลขความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเจริญเติบโตในภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ปลดปล่อยละเลยในเรื่องการพัฒนาทางด้านจิตใจ ตลอดจนมารยาทและวัฒนธรรมอันดีของคนในชาติ ทำให้ประเทศจมดิ่งสู่ภาวะวิกฤตเพราะประชาชนขาดความมั่นคงทางจิตใจหันไปพึ่งพาปัจจัยภายนอกอันได้แก่ วัตถุ มากกว่าความสงบสุขภายใน สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่เห่อคนร่ำรวย คนมีอำนาจ เพื่อหวังไว้พึ่งพาโดยไม่คำนึงถึงว่าเขาร่ำรวย หรือมีอำนาจมาอย่างไร ยิ่งไปกว่านั้น เรายังรับเอาวิถีชีวิตที่ไม่พึงปรารถนามาจากต่างประเทศ เช่น ความบันเทิงต่างๆ ในไนท์คลับ การติดยาเสพติดและบ่อนการพนันในรูปแบบต่างๆ แล้วยังไปปรักปรำต่างประเทศว่าเอาเรื่องเลวร้ายมาให้เรา แทนที่จะดำเนินตนเองที่ไม่เลือกเอาวัฒนธรรมอันดีงามของเขาเป็นแบบอย่าง เช่น เรื่องที่เขาเคารพกฎหมายอย่างเคร่งครัด เรื่องความระลึกในหน้าที่ และความตรงต่อเวลาของเขา

ดังนั้น เราจึงต้องเร่งสร้างค่านิยมใหม่ให้มีการยกย่อง ให้เกียรติและเชิดชูผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ใช้ความรู้ความสามารถและตำแหน่งหน้าที่ของตนสร้างผลงานที่มีค่า และเป็นประโยชน์ของสังคมส่วนรวม มากกว่าการพิจารณาเพียงว่า ผู้นั้นเป็นผู้มีทรัพย์สิน

เงินทองมากมายหรือเป็นผู้ได้รับการศึกษาสูง หรือมีตำแหน่งหน้าที่อันสูงส่งแต่ไม่ปรากฏผลงานที่เป็นแก่นสารจากการที่ได้รับการศึกษาสูง หรือจากการดำรงตำแหน่งเหล่านั้นเลย

๓.๔ ความอยากมีอยากได้ในสิ่งที่ตนไม่มีสิทธิที่จะได้โดยชอบ หรือ "ความโลภ" (GREED)

จากการวิจัยเพื่อหาข้อมูลเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง ในประเทศต่างๆ ของทวีปแอฟริกา ซึ่งนับว่ามีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงชนิดที่เรียกว่าร้ายแรงว่าบ้านเราเสียอีก นักสังคมศาสตร์ได้ทำการวิจัยโดยการตั้งคำถามต่อนักการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินว่า พวกเขาต้องการอะไรจากการเป็นนักการเมืองและเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินว่า พวกเขาต้องการอะไรจากการเป็นนักการเมืองและเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดิน? ซึ่งผู้วิจัยสรุปคำตอบได้ดังนี้

๑. ต้องการอำนาจ (POWER)
๒. ต้องการความมั่งคั่ง (WEALTH)
๓. ต้องการยศศักดิ์ หรือ สถานภาพที่ทุกคนยอมรับ (STATUS)

นักวิจัยสกัดคำตอบของนักการเมืองเหล่านั้นออกมาว่า พวกเขาต้องการสิ่งดังกล่าวทั้ง ๓ สิ่งพร้อมกัน ไม่ใช่เพียงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้นออกมาว่า มีคำถามต่อไปว่า พวกเขาต้องการอะไรที่เป็นรูปธรรมบ้าง? คำตอบที่ได้รับคือ พวกเขาต้องการตำแหน่งหน้าที่ที่มีประโยชน์เป็นเงินทองจำนวนมาก ต้องการความมั่งคั่ง เช่น หุ่นลมของบริษัทใหญ่ รถยนต์คันใหญ่ หูหรรุ่นล่าสุด คุณาสินที่ใส่อำมีบริเวณกว้างขวาง หรือของขีวณราคาแพง เราสามารถสรุปจากผลการวิจัยได้ว่า นักการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาในทวีปแอฟริกันนั้น ต้องการเป็นผู้บริหารประเทศมิใช่เพื่อเห็นแก่ความเจริญของประเทศชาติเป็นหลัก หากแต่เพื่อให้ได้สิ่งที่พวกเขาต้องการเป็นส่วนตัวเท่านั้น ซึ่งสรุปได้ด้วยคำว่า "โลภ" (GREED) กล่าวคือ พวกเขาต้องการได้ในสิ่งที่ตนไม่มีทางได้มาด้วยความชอบธรรมตามกฎหมายและศีลธรรมอันดีนั่นเอง ผมอยากจะให้ท่านได้คิดต่อไปว่า หากมีการทำวิจัยในประเทศไทยเราบ้าง ผลที่ได้จะเป็นเช่นนี้ด้วยหรือไม่?

เหลาจื๋อ นักปราชญ์ผู้ก่อตั้งปรัชญาเต๋าขึ้นในประเทศจีน ซึ่งเป็นกระแสแห่งความคิดที่ทรงอิทธิพลต่อชาวจีนมายาวนานได้กล่าวว่า “ไม่มีความทุกข์ยากอันใดจะใหญ่ไปกว่าการไม่รู้จักพอ ไม่มีบาปอันใดจะใหญ่ไปกว่าความโลภ ผู้ที่รู้พอเท่านั้นจึงจะมีเพียงพอยุ่เสมอ” เรื่องนี้เห็นจะเป็นจริงดังที่เหลาจื๋อกล่าวไว้ เพราะความโลภยังเป็นจุดเริ่มต้นของบาปอื่นๆ อีกด้วย เช่น เมื่อเรามีความปรารถนาในทรัพย์สินสิ่งของเงินทอง ที่เราไม่อาจหามาได้โดยชอบ เราก็อาจจะลักขโมย ทูจริต คอรัปชั่นด้วยวิธีการต่างๆ มากมาย จนถึงขั้นเบียดเบียนต่อชีวิตและร่างกายของผู้อื่นก็มี หากแต่เมื่อเราสามารถข่มใจจะรับความโลภได้ และมีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ เพราะตนได้พยายามหาได้ด้วยหยาดเหงื่อแรงงาน ตามครรลองคลองธรรมแล้ว จิตใจเราก็จะเป็นสุขสงบ เต็มเปี่ยมไปด้วยความภาคภูมิใจ ไม่ต้องแสวงหาสิ่งใดมาเติมเต็มอีกแล้ว เราจึงรู้สึกได้ว่า เรามีทุกอย่างเพียงพอ ซึ่งในความจริงแล้วสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตเรานั้นมีน้อยแต่ความปรารถนาของมนุษย์เราต่างหากที่มีมากและไม่มีที่สิ้นสุดยิ่งเรารู้สึกปรารถนามากขึ้น ก็จะต้องออกแสวงหาสิ่งที่จะมาสนองความปรารถนาอย่างไม่จบสิ้น หากเราไม่รู้จักพอ เรายุ่เองก็ต้องดิ้นรนทุกข์ทรมานกับความอยากไปตลอดชีวิตนั่นเอง.

๓.๕ ลัทธิเอาอย่าง : “คนอื่นทำได้ ทำไมเราจะทำบ้างไม่ได้”

หากผู้ใหญ่ที่เยาวชนเคารพผูกพันถึงการคอรัปชั่น ทูจริต ประพฤติมิชอบ ว่าเป็น “เรื่องธรรมดาที่ใครๆ เขาก็ทำกับทั้งนั้น ทำไมเราจะทำบ้างไม่ได้” ย่อมจะทำให้มาตรฐานทางศีลธรรมและจริยธรรมของสังคม ซึ่งต่ำอยู่แล้วกลับจะต่ำลงไปอีก อนาคตของเยาวชนไทยจะเป็นอย่างไร และจะมีอะไรเหลือไว้ให้เป็นความหวังของเยาวชนไทย ที่จะมีสังคมซึ่งจะมีแต่ความผาสุก สงบและร่มเย็นบ้าง.

ผมอยากจะฝากท่านที่เคารพว่า การอบรมสั่งสอนลูกหลานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ท่านต้องสอนให้เขา “เคารพตนเอง” ให้เชื่อมั่นในการดำรงตนเป็นคนดี ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมอยู่เสมอ โดยไม่ต้องสนใจคนอื่นเขาจะเป็นอย่างไร ขอให้ถามตัวเองว่า หากคนอื่นเขาไม่ดี แล้วเราจำต้องไม่ดีตามเขาหรือไม่?

๓.๖ สังคมไทยมี “ระบบอุปถัมภ์” (FAVOURITISM) มาแทนที่ “ระบบคุณธรรม” (THE MERIT SYSTEM)

ความจริงแล้วบุคคลควรมีสติและมีหลักประกันที่มั่นคงที่จะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานตาม “ระบบคุณธรรม” คือ ตามความรู้ความสามารถ ผลงาน และความอาวุโส ดังคำกล่าวที่ว่า “ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน” แต่ในวงราชการและภาคเอกชนของเราทั้งที่ผ่านมานในอดีต และที่อยู่ในปัจจุบัน กลับมานุคคบบางกลุ่มใช้ “ระบบอุปถัมภ์” คอยช่วยเหลือผู้ที่เป็นพวกพ้องหรือผู้ที่ให้ผลประโยชน์แก่กันโดยมิชอบ ระบบอุปถัมภ์ดังกล่าว เป็นสิ่งที่บั่นทอนประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานทุกหน่วยและทำให้ประเทศไม่เจริญรุ่งเรือง เนื่องจากระบบอุปถัมภ์นั้นไม่พิจารณาความรู้ความสามารถ ผลงาน และความอาวุโส จึงทำให้บุคลากรในหน่วยงานไม่เห็นความสำคัญของการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ขาดความกระตือรือร้นในหน้าที่การงานและมัวแต่หาทางแบ่งพรรคแบ่งพวกเพื่อให้ประโยชน์แก่กันอาศัยระบบพวกมากลากไปเพื่อให้ตนเองก้าวหน้าไปพร้อมกับการขัดขวางความชอบธรรมและกีดกันความเจริญของผู้อื่น จนเกิดค่านิยมที่ว่า “ค่าของคนอยู่ที่ว่าเป็นคนของใคร”

๓.๗ ความบกพร่องในการปลูกฝังจิตสำนึกในเด็กไทย

ผมขอให้ท่านพิจารณาว่า การอบรมสั่งสอนลูกหลานของเราดังตัวอย่างต่อไปนี้ มีส่วนใดที่เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กไทย ในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมบ้าง:

“ลูกเอ๋ย ขอให้ลูกตั้งอกตั้งใจเรียนให้ดีนะ ต่อไปจะได้เป็นใหญ่มีแต่ความมั่งมีศรีสุข แล้วลูกจะได้มาเป็นพี่พี่ของพ่อแม่พี่น้องและลูกหลานของเราต่อไป”

ท่านคงคุ้นเคยกับตัวอย่างการอบรมสั่งสอนดังกล่าวและอาจจะสงสัยว่าการอบรมสั่งสอนดังกล่าวบกพร่องประการใด เนื่องจากทุกคนก็ย่อมต้องการให้ลูกหลานของตนมีการศึกษาที่ดี มีทรัพย์สินเงินทอง มีอำนาจเหนือผู้อื่นทั้งนั้น ผู้เขียนเองก็เห็นว่า การอบรมสั่งสอนดังกล่าวไม่ใช่เรื่องผิดแต่ประการใดแต่หากท่านได้พิจารณา

โดยที่ถ่วงแล้ว ท่านจะเห็นเองว่าคำสอนดังกล่าวนี้ไม่ได้
อบรมสั่งสอนหรือคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมแต่ประการ
ใดเลยประเด็นสำคัญที่เราควรจะต้องปลูกฝังลูกหลานของเรา
นั้นอยู่ที่ว่าการได้มาซึ่งลาภ ยศ สรรเสริญ และสุขนี้ จะต้อง
ได้มาจากการทำทุจริตเท่านั้น กล่าวคือ ต้องเป็นการได้มา
ด้วย “ความถูกต้องและชอบธรรม” เท่านั้น ขอให้ทุกท่าน
ใคร่ครวญดูว่า ตัวอย่างคำสอนดังกล่าวว่า เป็นเหตุผลหนึ่ง
ที่ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเต็มไปด้วยคนที่ปรารถนาจะเป็น
ใหญ่เป็นโต มีอำนาจวาสนา มีความมั่งมีโดยไม่คำนึงว่า
ได้มาอย่างไรเลยหรือไม่?

๔. หัวใจของคุณธรรมและจริยธรรม คือ การยึดมั่นใน สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (INTEGRITY)

ถ้าเช่นนั้นแล้ว เราควรจะอบรมสั่งสอนอะไรแก่
เยาวชนของเราคนอื่น ผมอยากจะยกตัวอย่างประเทศ
อังกฤษ ซึ่งนับว่าเป็นประเทศที่ประชาชนมีจุดเด่นคือ ความมี
ระเบียบวินัยและความสำนึกในหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง เมื่อผมพูด
ถึงมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของชาวอังกฤษ
โดยรวมนั้นดีที่สุดในเรื่องที่มีตัวอย่างให้เห็นได้ชัดว่าชาว
อังกฤษบางกลุ่มก็ประพฤติตนเป็นอันธพาลจนเป็นที่รังเกียจ
เสียชื่อเสียงของคนทั่วโลก เช่น กลุ่มอันธพาลที่เป็นแฟนกีฬา
ฟุตบอล (HOOLIGANS) ไปแข่งขันฟุตบอลกับประเทศใดถ้า
แพ้ก็ทะเลาะวิวาทแบบชู้แพะชนตี เป็นต้น แต่อยากให้เรา
พิจารณามาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของชาว
อังกฤษบางกลุ่ม อาทิผู้พิพากษาศาลสูงของอังกฤษซึ่งตลอด
ระยะเวลา ๓๐๖ ปีที่ผ่านมา ไม่เคยมีผู้พิพากษาศาลสูงรายใด
ถูกศาลพิพากษาว่ากินสินบาทคาดสินบนเลยหรือแม้แต่จะ
ถูกกล่าวหาว่าไม่มี และในอังกฤษนี้ก็ไม่มีการเมืองได้ซีก
เลย เราจึงควรศึกษาว่า ที่เขาสามารถรักษาคุณธรรมและ
จริยธรรมของเขาเอาไว้ได้อย่างน่าทึ่งนั้น เขาทำได้อย่างไร

เรามาลองพิจารณากันดูว่าชาวอังกฤษเขาอบรม
ลูกหลานกันอย่างไรชาวอังกฤษถือว่าการเป็น “เด็กดี” สำคัญ
กว่าและต้องมาก่อนการเป็น “เด็กดี” ดังนั้น เขาจึงฝึกอบรม
เด็กตั้งแต่เข้าใจความด้วยศีลธรรมง่ายๆ ๗ ประการด้วยกัน
คือ

๑. สัจจะ พูดความจริง (TRUTH)

๒. ความซื่อสัตย์สุจริต (HONESTY)

๓. ความระลึกในหน้าที่ (SENSE OF DUTY)

๔. ความอดกลั้น (PATIENCE)

๕. ความเป็นธรรม (FAIR PLAY)

๖. ความเอาใจเขามาใส่ใจเรา (CONSIDERATION FOR OTHERS)

๗. เมตตาธรรม (KINDNESS)

ชาวอังกฤษได้รับปลูกฝังคติธรรม ๗ ประการนี้มา
ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเป็นอุปนิสัยประจำชาติ และเมื่อบุคคลใด
มีคติธรรมทั้ง ๗ ประการครบถ้วน ก็ถือได้ว่าเป็นผู้มี
“INTEGRITY” อันเป็นคุณธรรมที่สูงส่งซึ่งถือเป็นหัวใจของ
“คุณธรรม”

การปลูกฝังคติธรรมดังกล่าวให้กับเยาวชนชาว
อังกฤษเพื่อให้มีจิตใจที่ยึดมั่น “INTEGRITY” นี้ มีความสำคัญ
เป็นอย่างยิ่ง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศอังกฤษ
สามารถดำรงมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงส่ง
เอาไว้ได้ตลอดมา การปลูกฝังคติธรรมทั้ง ๗ ประการดังกล่าว

ซื่อสัตย์สุจริตคนหนึ่ง แต่หากบังเอิญท่านได้เห็น
มาว่า ผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต
ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่ท่านก็เพิกเฉย ทำเอานูไปนาเอา
ตาไปไร่ ปลอมให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและ ทำ
การฉ้อราษฎร์บังหลวงต่อไป ด้วยความเกรงใจหรือหวาดกลัว
ต่ออิทธิพล ของบุคคลเหล่านั้น หรือคิดว่าไม่ใช่ธุระของท่าน
ทั้งๆ ที่บุคคลเหล่านั้น และพฤติกรรมของเขาก็อยู่ในความ
รับผิดชอบของท่านโดยตรง แต่ในขณะที่เดียวกัน ท่านก็ยัง
ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของท่านต่อไปตามเดิม เช่นนี้ ท่านอาจ
กล่าวได้ว่าท่านยังคงความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เช่นเดิม เนื่องจาก
ท่านไม่ได้เข้าไปมีส่วนในการทุจริตดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ท่าน
คงไม่สามารถ พูดได้อย่างเต็มปากว่าท่านเป็นผู้ที่ยึดมั่นในสิ่ง
ที่ถูกต้องชอบธรรม เนื่องจาก ท่านปลอมให้สิ่งที่ไม่ถูกต้อง
ชอบธรรมเกิดขึ้นและยังคงมีอยู่ต่อไป ทั้งๆ ที่อยู่ในอำนาจ
หน้าที่และความรับผิดชอบของท่านเอง ต่อเมื่อท่านได้
พยายามป้องกัน ยับยั้งหรือต่อต้านการกระทำทุจริตดังกล่าว
แล้ว ท่านจึงจะพูดได้ว่าท่านเป็นผู้ที่ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบ
ธรรม

ในเรื่องของ "INTEGRITY" นี้ ผมอยากจะขอ ยกตัวอย่างเรื่องจริง ๒ เรื่องให้ท่านพิจารณา

เรื่องแรก เมื่อหลายปีที่ผ่านมา ในสหรัฐอเมริกา นิตยสาร NATIONAL RACQUETBALL ได้ลงบทความ เกี่ยวกับเรื่องราวของ รูเบน กอนซาเลส (REUBEN GONZALES) ในรอบชิงชนะเลิศของการแข่งขันแรกเกิดบอลลายการอาชีพรายหนึ่ง ซึ่งในการแข่งขันครั้งนั้น หากกอนซาเลสสามารถเอาชนะคู่แข่งได้ก็จะได้รับรางวัลชนะเลิศรายการอาชีพเป็นครั้งแรก ในการแข่งขันเกมที่สำคัญซึ่งเป็นเกมตัดสิน และในแต้มที่จะทำให้อกอนซาเลสเป็นผู้ชนะ (MATCH POINT) กอนซาเลสได้ตีลูกที่สวยามมากจะเรียกว่าลูกพิฆาตก็เห็นจะได้ กรรมการผู้ตัดสินและผู้กำกับเส้นชี้ว่ากอนซาเลสได้แต้ม และเป็นแต้มที่ทำให้กอนซาเลสจะได้รับรางวัลชนะเลิศในรายการนี้ไป แต่กอนซาเลสกลับนิ่งไปชั่วขณะแล้วหันไปจับมือผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม และประกาศว่า ลูกกระทบพื้นก่อน ซึ่งตามกติกาแล้วถือว่าเป็นลูกเสีย ในที่สุดในเกมดังกล่าวกอนซาเลส ก็เป็นฝ่ายแพ้ ความพ่ายแพ้ของกอนซาเลสนี้ทำให้ผู้ชมในสนาม ต่างตกตะลึงเป็นอย่างมาก เรื่องนี้กลายเป็นข่าวพาดหัวในสื่อต่างๆ และนิตยสาร NATIONAL RACQUETBALL ได้ลงรูปกอนซาเลสในหน้าแรก รวมทั้งนำเสนอเรื่องราวเพื่ออธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกในวงการแรกเกิดบอลลายการอาชีพ ใครจะไปคาดคิดว่าผู้เล่น ซึ่งมีชัยชนะอยู่ในมืออย่างเป็นทางการแล้วกลับประกาศว่าตนเองเป็นผู้พ่ายแพ้ ทั้งๆที่ไม่มีใครบังคับให้ทำเช่นนั้น เมื่อมีการสัมภาษณ์กอนซาเลสว่าเหตุใดถึงทำเช่นนั้น กอนซาเลสตอบว่าเหตุที่เขาทำเช่นนั้นเพราะเป็นทางเลือกเดียวที่เขาจะต้องทำเพื่อรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องชอบธรรม

เรื่องที่สองในปี ๑๙๒๗ ธุรกิจสังหาริมทรัพย์และบริษัทประกันภัยทั้งหลายในสหรัฐอเมริกาต่างพากันปิดกิจการ เพราะวิกฤตเศรษฐกิจบริษัทแห่งหนึ่งต้องปิดกิจการลงเช่นกันทำให้ผู้ถือหุ้น ๕๐๐ คน ต้องสูญเสียเงินที่ลงทุนรวมกันหลายแสนเหรียญสหรัฐ อย่างไรก็ตาม นายเมอร์เซอร์ เจ้าของบริษัทและบุตรชายของเขาต่างก็ได้ให้คำมั่น kanisrat28 แก่ผู้ถือหุ้นว่าหากวันหนึ่งข้างหน้าธุรกิจฟื้นตัว

ขึ้นมา ทั้งสองคนจะชดใช้เงินที่ผู้ถือหุ้นสูญเสียไปคืนให้ทั้งหมด แต่ปรากฏว่าธุรกิจบริษัทต้องเป็นอันยุติลงเพียงแค่นั้นและสองพ่อลูกก็ไม่อาจฟื้นธุรกิจขึ้นมาได้อีกแต่อย่างใด และไม่กี่ปีหลังจากนั้นนายเมอร์เซอร์ผู้เป็นบิดาได้เสียชีวิตลง แต่เมอร์เซอร์ผู้เป็นบุตรกลับไม่เคยลืมพันธธรรมที่ตนเคยได้ให้ไว้ว่า คงจะไม่วันใดก็วันหนึ่งหรือวิธีใดวิธีหนึ่งที่เขาจะจ่ายเช็คชำระหนี้ทั้งหมดให้กับบรรดาผู้ถือหุ้นตามที่เคยได้ลั่นวาจาไว้ เป็นเงินถึง ๓๐๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ แม้ว่าเวลาจะผ่านมานานมากเหลือเกิน แต่ในที่สุดเมอร์เซอร์ผู้เป็นบุตรก็รักษาสัจจวาจาของบิดาของตนไว้ได้ เมอร์เซอร์ผู้นี้ก็คือจอห์นนี่ เมอร์เซอร์ (JOHNNY MERCER) นักร้องและนักแต่งเพลงซึ่งได้แต่งเพลงที่มีชื่อเสียงไว้เป็นจำนวนมาก และหนึ่งในนั้นคือ "ACCENTUATE THE POSITIVE" ที่ทำให้เขาได้เงินมาจากการขายลิขสิทธิ์ และนำเงินดังกล่าวไปใช้หนี้ให้กับผู้ถือหุ้นจนครบถ้วนที่สุด.

เรื่องราวทั้งสองเรื่องที่ยกมาข้างต้น เป็นตัวอย่างของการรักษาไว้ซึ่งความถูกต้อง ชอบธรรม หรือที่เรียกว่า "INTEGRITY" นั้นเอง จะเห็นได้ว่าไม่มีผู้ใดหรือกฎหมายใดมาบังคับให้ต้องทำ แต่เขาก็สมัครใจทำเองเพราะความสำนึกในความถูกต้องชอบธรรม ความรู้สึกที่จำต้องรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศและศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้คำว่า "การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม (INTEGRITY)" จึงมีความหมายลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าคำว่า "ความซื่อสัตย์สุจริต (HONESTY)" มากมายนัก ดังนี้ "การยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม" ในความเห็นของผม นั้น จึงเป็นคุณธรรมที่สูงส่ง บริสุทธิ์และความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมยิ่งไปกว่าคุณธรรมอื่นใด.

๔.๓ ปุณนิยบุคคลของไทย

แม้ว่าการอบรมสั่งสอนของไทยจะมีข้อบกพร่องหรือมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสมที่กล่าวมาอยู่บ้าง แต่ทั้งนี้ก็มีได้หมายความว่า จะทำให้คนไทยไร้คุณธรรมไปเสียทั้งหมด ตัวอย่างคนที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมก็มีไม่น้อย เช่น พันท้ายนรสิงห์ เป็นตัวอย่างผู้ที่ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ครั้งโบราณ หรือพระยาอรรดการิณนิพนธ์ เป็นตัวอย่างผู้มีคุณธรรมร่วมสมัย เป็นต้น.

ก. พันท้ายนรสิงห์

พันท้ายนรสิงห์ คือ ปุณนิยบุคคลผู้หนึ่งที่สังคมไทยรู้จักกันดีการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมโดยไม่หวาดหวั่นต่อพระราชอาญาถึงชีวิตที่จะได้รับของท่านสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่สังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างดี ดังปรากฏข้อความตอนหนึ่งในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม ๒ พันท้ายนรสิงห์สมนั้นแผ่นดินสมเด็จพระสรรเพชญ์ ที่ ๔ (พระเจ้าเสือ) ว่า:

"อันพระราชกำหนดมีแต่โบราณนั้นว่า ถ้าและพันท้ายผู้ใด ถือท้ายเรือพระที่นั่งให้ตัดศีรษะเสียและพระเจ้าอยู่หัวจงทรงพระกรุณาโปรดให้ตัดศีรษะข้าพระเจ้าเสียดตามโบราณราชกำหนดนั้นเกิด จึงมีพระราชดำรัสสั่งให้ฝ่ายทั้งปวงบันทูลดินเป็นรูปพันท้ายนรสิงห์ขึ้นแล้วก็ให้ตัดศีรษะรูปดินนั้นเสียแล้วดำรัสว่า อ้ายพันท้ายซึ่งโทษเขิงถึงตายนั้นกูก็ประหารชีวิตเขิงเสียพอเป็นเหตุแทนตัวแล้ว เขิงอย่าตายเลยจงกลับมาลงเรือไปด้วยกูเถิดพันท้ายนรสิงห์เห็นดังนั้นก็มี ความละอายนัก ด้วยกลัวว่าจะเสียพระราชกำหนดโดยชนบธรรมเนียมโบราณไป เกรงคนทั้งปวงจะครหาติเตียนดูหมิ่นในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งตนได้ สู้เสียสละชีวิตของตัวมิได้อาลัยจึงกราบทูลไปว่า ขอพระราชทานซึ่งทรงพระกรุณาโปรดข้าพระพุทธเจ้าทั้งนี้พระเดชพระคุณหาที่สุดมิได้ แต่ทว่าซึ่งตัดศีรษะรูปดินแทนตัวข้าพระพุทธเจ้าดังนี้ ดูเป็นท่าเล่นไปคนทั้งหลายจะล่วงครหาติเตียนได้ ขอพระองค์จงทรงพระกรุณาโปรดตัดศีรษะข้าพระพุทธเจ้าเสียโดยฉันทจริงเกิดอย่าให้เสียชนบธรรมเนียมในพระราชกำหนดไปเลย ข้าพระเจ้าจะขอกราบทูลฝากบุตรภรรยาแล้วก็จะกราบถวายบังคมตายไปโดยลักษณะยาพิษอันกราบทูลไว้นั้น สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินตรัสได้ทรงฟังดังนั้นก็ดำรัสจึงวอนไปเป็นหลายครั้ง พันท้ายนรสิงห์ก็มียอมอยู่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาแก่พันท้ายนรสิงห์เป็นอันมากจนกลั่นน้ำพระเนตรไว้มิได้ จำเป็นตามพระราชกำหนด จึงดำรัสสั่งให้นายเพชรฆาตให้ประหารชีวิตพันท้ายนรสิงห์เสีย แล้วให้ทำศาลขึ้นสูงเพียงตาและให้เอาศีรษะพันท้ายนรสิงห์กับศีรษะเรือพระที่นั่งซึ่งหักนั้น ขึ้นพลีกรรมไว้ด้วยกันบนศาลนั้น"

ท่านคงเห็นด้วยกับผมว่า ถ้อยคำทุกคำของพันท้ายนรสิงห์ที่กราบบังคมทูลพระกรุณา และพระราชกระแส

รับสั่งของพระเจ้าเสือแต่ละตอนล้วนสะท้อนให้เห็นการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมของพันท้ายนรสิงห์ และพระมหากรุณาของพระเจ้าเสือได้เป็นอย่างดี.

ข. ศาสตราจารย์พระยาอรรณการีย์นิพนธ์

ศาสตราจารย์พระยาอรรณการีย์นิพนธ์ เป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การยกย่องสรรเสริญอีกท่านหนึ่ง ท่านมีอัจฉริยภาพทางด้านกฎหมายอันโดดเด่นมุ่งมั่นที่จะช่วยเสริมความผาสุกของสังคมและความมั่นคงของรัฐภายใต้หลักแห่งคุณธรรมและจริยธรรมอันสูงส่ง ท่านเป็นแบบอย่างของนักกฎหมายในอุดมคติผู้ยึดมั่นในหลักการ เป็นปรมาจารย์ของวงการกฎหมายไทยที่ควรค่าแก่การสรรเสริญและเจริญรอยตาม ซึ่งหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมชปุณนิยบุคคลอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการยึดมั่นในความถูกต้องและชอบธรรมของท่านเอาไว้ว่า:

"เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ ท่านเจ้าคุณพระยาอรรณการีย์นิพนธ์กับข้าพเจ้าร่วมกันจัดตั้งสำนักงานทนายความประมาณปี ๒๔๕๐ พอดีข้าพเจ้าลงเรือส่งขายต่างประเทศกันมาก จนภายในประเทศเกิดขาดแคลนประชาชนในกรุงเทพฯ ต้องเข้าคิดซื้อข้าวรับประทาน ระหว่างนี้มีลูกความมาปรึกษาท่านเจ้าคุณ เรือของเขาราคาหนึ่งล้านกว่าบาทถูกจับในขณะที่ขนข้าวออกไปขายต่างประเทศ ถ้าคดีที่กำลังจะขึ้นศาลแพ้ เรืออาจถูกริบเจ้าตัวเสนอจะค่าทนายเป็นเงินถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ลูกความกลับไปแล้ว ท่านเจ้าคุณปรึกษาข้าพเจ้าว่าจะสมควรรับว่าความรายนี้หรือไม่ ระหว่างนั้นเราไม่ค่อยมีความจะว่า คดีรายใหญ่ที่ข้าพเจ้ารับมาว่าเรื่องแรกได้ค่าทนายเป็นเงินเพียง ๔,๐๐๐ บาท ทูตที่ลงไปในการจัดตั้งสำนักงานก็ยังไม่ได้อะไรมา ถ้าได้ค่าทนายคดีของท่าน ๒๐๐,๐๐๐ บาท เรามีหวังที่จะตั้งตัวได้

ข้าพเจ้าเรียนถามท่านว่า มีเหตุขัดข้องประการใด ท่านกล่าวว่าคดีนี้มีปัญหาข้อกฎหมายที่คิดว่าจะแก้ตกไม่ยากนัก แต่ไม่สบายใจในข้อที่ว่าถ้าแก้ตกพ่อค้าจะนำเรือไปใช้ขนข้าวขายต่างประเทศอีก เป็นการปล้นท้องประชาชน

ข้าพเจ้าขอให้ท่านเป็นผู้ตัดสิน เพราะท่านจะต้องเป็นผู้ว่าความ ท่านขอเวลาใคร่ครวญสักสองสามวันก่อนตัดสินใจ ในที่สุดท่านตัดสินใจไม่รับว่าความเรื่องนี้ และมีนายอื่นรับไปว่าให้จนศาลสั่งปล่อยเรือ อาศัยข้อกฎหมายของท่านเจ้าคุณ และในที่สุดท่านเจ้าคุณก็ต้องอยู่บ้านไม่ยกพื้นชั้นเดียวหลังเก่าต่อมาอีกหลายปี

“น้ำใจอย่างนี้หายาก ท่านจากไปแล้ว แต่ข้าพเจ้ายังคิดถึงท่านเสมอ”

นอกจากนี้ พณฯ พลตำรวจเอก อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร อดีตองคมนตรี ยังได้กล่าวถึงศาสตราจารย์พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ว่า:

“ศาสตราจารย์พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ เป็นนักกฎหมายที่เคารพกฎหมาย ชื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และอุดมการณ์ของวิชานิติศาสตร์ไม่ยอมใช้ความเชื่อถือที่ผู้อื่นมอบให้และความซ้ำของทางกฎหมายในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิของตน พลิกแพลงข้อเท็จจริงและบทกฎหมายเพื่อประโยชน์โดยมิชอบแก่ตนหรือแก่ใคร นอกจากการใช้กฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อย ความถูกต้อง และความยุติธรรมของสังคมและบ้านเมืองเท่านั้น”

๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานคุณธรรม ๔ ประการสำหรับพสกนิกร

ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมไทยนั้น ผมเห็นว่าเราไม่อาจหวังพึ่งแค่คนรุ่นใหม่ ที่เราต้องอบรมบ่มนิสัย อันติงามและปลูกฝังคตินิยมให้เขาเท่านั้น แต่คนรุ่นเก่าที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว เราก็ต้องปลูกจิตสำนึกให้เขาได้ตระหนักในหน้าที่และปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของคุณธรรมและจริยธรรมด้วยไม่เช่นนั้นแล้ว แม้เราจะปลูกฝังอุดมการณ์ที่ถูกต้องกับคนรุ่นใหม่อย่างเหนียวแน่นเพียงใด แต่เมื่อเขาออกมาทำงานเจอสภาพแวดล้อมที่มีแต่สิ่งที่ไม่ถูกต้องแล้ว เขาก็จะกลายเป็นแกะขาวในฝูงแกะดำ และจะถูกกลืนไปในที่สุดนั่นเอง

สำหรับผู้ใหญ่ หรือบุคคลทั่วไปนั้น ผมใคร่อยากให้ท่านตรึกตรองคิดคำนึง พระราชดำรัสอันเป็นพระอมตวาจาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ ๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ ซึ่งผมคิดว่า

บรรดาพสกนิกรทุกหมู่เหล่าพึงถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และอย่างจริงจังตลอดไป คือ:

“คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษา และน้อมนำมาปฏิบัติ มีอยู่สี่ประการ

ประการแรก คือ การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และความอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจ สุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม ๔ ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำราศคุณธรรมให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนามั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์”

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วท่านจะเห็นได้ว่าคตินิยมทั้ง ๑๒ ประการสำหรับเด็กไทยที่ผมนำเสนอนี้ ก็ยึดถือตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่อัญเชิญมานั่นเอง ซึ่งจะเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมในการปฏิบัติตามพระราชดำรัสต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ในภายหน้า

๖. ข้อเสนอแนะ : แนวทางการวางแผนปรับปรุงและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมระดับประเทศ

๖.๑ มาตรการทางกฎหมาย

บุคคลทั่วไปยังเข้าใจผิดคิดว่ากฎหมายเป็นยาครอบจักรวาลสามารถจะเยียวยาความเหลวเฟะพอนในสังคมได้ทุกสิ่งอัน ความจริงนั้นอย่างมากที่สุด กฎหมายทำได้แต่เพียงนำเอาตัวผู้ละเมิดกฎหมายมาลงโทษเท่านั้น แม้กระนั้นก็ยังหาทำได้ไม่ในกรณีด้วยซ้ำไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบิลเมืองกฎหมายเป็นเพียงมาตรการป้องกัน

และปราบปรามการกระทำชั่วได้ในระดับหนึ่งซึ่งอยู่ในวงจำกัดอย่างยิ่ง แต่มาตรการทางกฎหมายก็ยังคงจำเป็นต้องมีอยู่และจำเป็นต้องใช้ประกอบกับมาตรการอื่นด้วยการป้องกัน ปราบปรามการชั่วร้ายบรรเทา และแก้ไข ปัญหาอื่นๆ จึงจะได้ผลดี เพราะอย่างไรเสียกฎหมายอย่างเดียวเท่านั้นก็ไม่อาจเปลี่ยนพฤติกรรมของคนได้เลย

๖.๒ มาตรการเสริมมาตรการทางกฎหมาย

ความเลวและทะเลาะพองเปะในสังคมไทย เป็นเรื่องของความเสื่อมโทรมทางจิตใจ เราจึงควรแก้ไขในเรื่องของจิตใจ เรื่อง "กิเลส" ของบุคคล.

ก. มาตรการแก้ไขจิตใจด้วย "หิริโอตตัปปะ" และ "กฎแห่งกรรม"

ประเด็นสำคัญที่ผมอยากเสนอให้ท่านพิจารณา คือ ทำอย่างไรจึงทำให้คนมีหิริโอตตัปปะ หรือมีความละอายต่อการทำชั่วเพราะกลัวบาป และไม่กล้าที่จะกระทำทุจริต ประพฤติมิชอบ? ถ้าจะให้ได้ดี หิริโอตตัปปะนั้นต้องมีบทบังคับหรือบทกำหนดโทษ (SANCTION) ด้วย ผมเห็นว่าสมควรจะมีการอบรมศึกษาเรื่อง "กฎแห่งกรรม" เป็นบทบังคับในเรื่องนี้ ผู้ใดทำอันใดไว้ย่อมจะได้รับกรรมนั้น อันเป็นทั้งบทให้รางวัลหากทำดี และเป็นบทลงโทษหากทำชั่ว คือเป็น REWARD AND PUNISHMENT อยู่ในตัวกฎแห่งกรรมนี้เป็นกฎธรรมชาติที่จะต้องเกิดแก่ทุกคน ไม่มีผู้ใดจะก้าวล่วงเสียได้.

เมื่อพูดถึงกฎแห่งกรรม ก็มักจะมีคำถามตามมาว่า เหตุใดจึงไม่ค่อยมีผู้เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมมากนัก? อาจจะกล่าวได้ว่ากรรมนั้นมีได้ส่งผลทันตาเห็นเสมอไป หากกรรมส่งผลทันตาเห็นเสมอไป ก็คงไม่มีใครกล้าทำชั่ว เพราะทุกคนย่อมตระหนักดีว่า หากตนทำชั่วก็จักได้รับผลร้ายจากกรรมที่ตนเองทำในทันใดนั้นนั่นเอง แต่เมื่อกรรมไม่ได้ส่งผลทันตาเห็น ผู้คนจึงไม่นำพาต่อกฎแห่งกรรม กล้าลองดี กล้าเสี่ยงไม่โยยตีว่า การกระทำของตนจะส่งผลให้เกิดอะไรขึ้นแก่ตนบ้าง เพราะเห็นว่าคนที่กระทำชั่วบางคนดูเหมือนไม่ต้องรับโทษหรือผลชั่วอะไรในชีวิตนี้ ในขณะที่บางคนทำดีแสนดีก็ดูเหมือนไม่ได้รับผลดีมากมายอะไรในชีวิตนี้จนมีคำพังเพยที่พูดกันทั่วไปว่า "ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป" หรือบาง

คนเกิดมายังไม่ได้ทำอะไรเลย ก็พิการไปเสียแล้วในทางตรงกันข้ามบางคนเกิดมาบนกองเงินกองทอง จะกินจะให้ อย่างไรก็ดีไม่หมด ดังนี้ จะถือว่าเป็นเรื่องของกฎแห่งกรรมได้อย่างไร? ในข้อนี้อาจกล่าวได้ว่า ถ้าหากท่านจะเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมและศรัทธาในพุทธศาสนาแล้ว ท่านก็ควรเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดด้วย ซึ่งอาจอธิบายได้ว่ากรรมในอดีตชาติอาจส่งผลให้มารับในชาตินี้หรือชาติต่อไปและเมื่อชาติใช้กรรมเก่าแล้วบ่วงกรรมนั้นก็สลายสิ้นไม่เป็นวิบากกรรมต่อไปอีก แม้เรื่องเหล่านี้ไม่อาจพิสูจน์ได้ชัดเจน แต่ก็มีบางสิ่งบางอย่างที่ท่านสามารถสังเกตได้จากตัวท่านเองหรือคนรอบข้าง เป็นต้นว่า ผู้ที่มั่งคั่งร่ำรวยขึ้นอย่างมากมายมหาศาลหากเงินทองที่ได้มานั้นเป็นของร้อน ก็มักจะอันตรายไปอย่างน่าพิศวง ผู้ที่ชั่วร้ายบรรเทาเป็นร้อยล้านพันล้านจนเป็นมหาเศรษฐีก็อยากที่จะประสบกับความทุกข์ความเจริญในชีวิต และอาจกระทบถึงชีวิตของลูกหลานในภายหน้าด้วย.

มีข้อสังเกตบางประการในเรื่องกฎแห่งกรรม คือ บางคนบุญก็ทำกรรมก็สร้างแต่บุญก็อยู่ส่วนบุญ กรรมก็อยู่ส่วนกรรม ไม่อาจหักกลบลบกันได้ดังนั้น ท่านไม่ควรทำผิดทำชั่วต่อผู้ใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อแผ่นดิน อนึ่งแม้จะมีผู้ใดทำให้ท่านเจ็บใจ ท่านก็ไม่ต้องผูกใจเจ็บ เพราะผู้กระทำจักต้องได้รับผลกรรมของเขาเอง ถ้าท่านผูกใจเจ็บ ท่านก็ต้องได้รับกรรมนั้นเองเพราะเวรย่อมไม่ระงับด้วยการจองเวร.

กฎแห่งกรรมนี้พึงปลูกฝังให้เด็กได้ตระหนักแต่เยาว์วัย เพื่อให้เขาได้มีโอกาสสังเกตและศึกษาด้วยตัวของเขาเองว่า กฎแห่งกรรมเป็นสัจธรรมหรือไม่ เมื่อเขาตระหนักได้รวดเร็วเพียงใดก็เป็นเอกลักษณ์ของเขาในอันที่จะดำเนินชีวิต โดยมีหิริโอตตัปปะและกฎแห่งกรรมเป็นบังเหียนให้กรอบชีวิตในเส้นทางที่ชอบธรรม ไม่มีการกระทำออกนอกเส้นทางชอบธรรมตลอดไป.

อีกทางหนึ่งที่จะให้เด็กตระหนักในกฎแห่งกรรมอย่างหนักแน่นก็คือการหาตัวอย่างเรื่องจริง และเฉพาะเรื่องจริงเท่านั้นให้เด็กได้เห็นจะแจ้ง ผมขอยกอุทาหรณ์เรื่องหนึ่งคือ นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ผู้หนึ่งได้บรรยายในโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานเมื่อเริ่มก่อตั้งใหม่ๆ ว่าท่านปราบปรามโจร

ประโยชน์ฉันก็ต้องได้ประโยชน์เข้าปากเข้าห่อด้วยเหมือนกัน ประชาชนจะไว้วางใจบุคคลประเภทนี้ได้อย่างไรการบริหารราชการแผ่นดินจะเป็นไปได้ด้วยดี ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้นำและคณะของผู้นำนั้น.

ค. กระบวนการรื้อถอน (A CLEANSING PROCESS) ดังที่กล่าวมาแล้วว่าประชาชนต้องมีจิตสำนึกสาธารณะ เขาเหล่านั้นต้องเข้ามามีส่วนร่วม มีสิทธิมีเสียงในการแก้ไขปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงและปัญหาต่างๆ ของสังคมให้มากขึ้นเป็นลำดับที่สำคัญประการแรกคือ ประชาชนต้องให้ความสำคัญ ใส่ใจ และพิถีพิถันเลือกสรรผู้ที่มีศีลธรรม และยึดถือความถูกต้องชอบธรรมให้เป็นผู้รับผิดชอบทั้งในทางการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และมีใช้จะหยุดชะงักอยู่เพียงนั้น หากแต่ประชาชนจักต้องติดตามเฝ้าตรวจสอบการปฏิบัติงานที่ของนักการเมืองเหล่านั้นต่อไปอย่างใกล้ชิด ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบและอย่างดีที่สุดแล้วหรือไม่ ถ้าไม่ ก็ต้องหาทางหักท้วงหรือเลือกสรรผู้อื่นที่ดีกว่าในโอกาสต่อไปจนได้คนที่ดีที่สุดมาบริหารกิจการบ้านเมืองเปรียบเสมือนกับการรื้อถอนที่ต้องค่อยๆ คัดกรองเอาเศษหิน เศษดินออก ค่อยๆ รื้อจนจนกระทั่งได้ทองที่มีความบริสุทธิ์จริงๆ.

กระบวนการรื้อถอนนี้ มิใช่เพียงให้ประชาชน "รื้อถอน" darnทอง "บริสุทธิ์" มาเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินในระดับและหน้าที่ต่างๆ เท่านั้น หากแต่ยังหมายความว่ารวมถึงการ "รื้อถอน" ตนเองด้วย เพราะไม่มีผู้ใดเกิดมาก็ดีเต็มร้อยหรือชั่วทั้งร้อย หากแต่มีดีบ้างชั่วบ้างคละกันอยู่ ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นด้วย การฝึกอบรมและสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมการแก้ไขปรับปรุงตนเองอาจจะทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป เปรียบเสมือนการ "รื้อน" ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาให้หลุดร่วงลงไปและสร้างสมสิ่งดีเป็นลำดับจนกระทั่งถึงขั้นเป็น "ทองบริสุทธิ์" โดยต้องตระหนักในเรื่องจิตสำนึกสาธารณะให้มาก เพราะหากประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของเรื่องนี้ และยังไม่สนใจ แต่ประโยชน์ส่วนตน บ้านเมืองก็จะต้องล้มลุกคลุกคลาน และตกต่ำลงไปอีก และสิ่งที่ตามมาให้เห็นกันอยู่ว่าเสียหายแก่

ส่วนรวมเพียงใดและเมื่อส่วนรวมหรือประเทศชาติไม่มั่นคงไม่ว่าจะทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคมก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบก็คือปัจเจกชนผู้เป็นพลเมืองของประเทศนั่นเอง.

มองอีกแง่หนึ่ง ท่านเคยสังเกตหรือไม่ว่า บรรดานักการเมืองผู้ที่เป็นนักปกครองประเทศของเรานั้น ส่วนหนึ่งต่างก็ไม่ได้ถือประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ แต่กลับฉกฉวยโอกาสจากความไว้วางใจของประชาชนและใช้ความได้เปรียบทางอำนาจ แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้องโดยไม่คำนึงถึงภารกิจในการบริหารประเทศให้รุ่งเรืองด้วยความถูกต้องชอบธรรม ทำให้ประเทศของเรามีการเมืองที่ไม่มั่นคงและเกิดการปฏิวัติบ่อยครั้ง มีสุภาษิตในทางรัฐศาสตร์อยู่บทหนึ่งว่า "PEOPLE GET THE GOVERNMENT THEY DESERVE" ซึ่งแสดงสัจธรรมในระบบประชาธิปไตยในแง่ที่ว่า หากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นบุคคลประเภทใดก็จะได้บุคคลประเภทเดียวกันนั้น เข้ามาเป็นรัฐบาลปกครองตนผมอยากถามทุกท่านว่า ท่านพอใจในวัฒนธรรมทางการเมือง (POLITICAL CULTURE) ของไทยในขณะนี้หรือไม่ ? ท่านพอใจในจิตสำนึกของตัวเองและเพื่อนร่วมชาติในแง่ของความตระหนักในหน้าที่ที่มีต่อบ้านเมืองหรือไม่ ? ท่าน "รื้อนทอง" ตัวท่านเองจนได้ "ทองบริสุทธิ์" แล้วหรือยัง?

ระบบประชาธิปไตยและประเทศไทยเราจะรุ่งเรืองไปได้ตลอดรอดฝั่งก็ต่อเมื่อทุกคนร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างแข็งขัน ทั้งยังต้องหมั่นฝึกตนให้มีน้ำใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริงการแก้ไขปัญหาน่าคุณธรรมจริยธรรมให้สำเร็จนั้น แม้จะพยายามเร่งรัดด้วยความเข้มแข็งสักปานใดก็ไม่มีทางลัด เพราะเป็นการแก้ไขทั้งแนวความคิดและอุปนิสัยของบุคคลซึ่งต้องใช้เวลาอันยาวนานด้วยความตั้งใจ ความเสียสละ และความอดทนของทุกๆ ฝ่าย.

อย่างไรก็ตาม ในสังคมของเรานั้นมีคนอยู่หลายประเภททุกคนไม่ได้เป็นเวไนยชาติเสียทั้งหมด พวกที่สั่งสอนอะไรไปเท่าไรก็เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ หรือรู้ดีอยู่ทุกเรื่องว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนชอบหรือสิ่งไหนชั่วรู้ทั้งรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นไม่ดี แต่ก็ยังคือดั่งทำอยู่ต่อไปก็มีจำนวนไม่น้อยและคนกลุ่มนี้เราก็ไม่สามารถไปเปลี่ยนแปลงแก้ไขอะไรได้ จะใช้กระบวนการ

ผู้ร้ายระดับไอ้เสือมามากมาย มืออยู่รายหนึ่งใจอำมหิตถึงขนาด คือปล้นแล้วฆ่าคนในครอบครัวและเด็กเล็กแล้วฆ่าเจ้าทรัพย์ทั้งครอบครัวทั้งจุดไฟเผาบ้านทั้งด้วย ท่านเห็นว่าจะนำตัวไอ้เสือขึ้นศาลก็ยุ่งยากเสียเวลาท่านตั้งศาลเตี้ยชำระความเอง โดยจับไอ้เสือร้ายใจอำมหิตใส่กุญแจมือแล้วกระหน่ำยิงด้วยปืนพกประจำตัวท่านในระยะเผาขนจนสะใจท่านเมื่อกระหม่อมของคนร้ายกระเด็นออกไปจากร่างไอ้เสือท่านจึงหยุด ท่านว่าไม่ช้าไม่นานต่อมา ท่านมีบุตรคนหนึ่งคลอดแล้วไม่มีกระหม่อมในไม่ช้าก็ตาย นักเรียนนายร้อยตำรวจรุ่นนั้นจดจำเรื่องนี้ได้ตั้งแต่ตอนเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจ จนกระทั่งปลดเกษียณราชการ.

ถ้าพิจารณาจากหลักการสำคัญในศาสนาต่างๆ แล้ว อาจกล่าวได้ว่า กฎแห่งกรรมนี้เป็นสัจธรรมและเป็นจริยธรรมขั้นมูลฐานของทุกศาสนา เพียงแต่อาจเรียกชื่อต่างกัน หรือมองต่างมุมกันเท่านั้น

ข. ปลุกฝังและปลูกจิตสำนึกสาธารณะ(PUBLIC CONSCIENCE) วิกฤตการณ์การฉ้อราษฎร์บังหลวง และปัญหาสังคมต่างๆ ในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ประชาชนทั่วไปขาดการเอาใจใส่ขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐและไม่ช่วยกันเป็นหูเป็นตาดูแลสังคมของเราให้ดีและน่าอยู่ เพราะประชาชนส่วนหนึ่งมีแนวความคิดที่ว่า “อันไม่เกี่ยว” หรือ “ธุระไม่ใช่” การจะแก้ไขปัญหาสังคมเหล่านี้ให้ได้ผลทางหนึ่ง คือ การกระตุ้นให้รับรู้ว่าประชาชนเห็นความจำเป็นที่แต่ละคนจะต้องเข้ามามีส่วนมีเสียงในส่วนได้เสียของบ้านเมืองมากขึ้นเป็นลำดับต้องสร้างแนวความคิดใหม่ให้แก่คนตระหนักรู้ว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อความเป็นไปในสังคม ต้องเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ตามคุณธรรมประการที่ ๔ ในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้จงได้.

จิตสำนึกสาธารณะนี้ ผมหมายถึงว่า ประชาชนควรได้รับการชี้แนะให้รักษาเกียรติภูมิของชาติ มีความเคารพต่อตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อศีลธรรมต่อสังคมส่วนรวม จริงอยู่ว่าคนเราทุกคนต่างก็ต้องการประสบความสำเร็จใน

ชีวิตส่วนตัว แต่คนเรานั้นก็ไม่ควรคิดแต่จะกอบโกยสมบัติหรือแสวงหาอำนาจ ยศศักดิ์ หรือตำแหน่งเพื่อตนเองโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม เพราะความพึงพอใจในสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงการตอบสนองชั่วคราวชั่วคราวต่ออัตตา หาใช่ความสุขที่แท้จริงไม่ คุณค่าแห่งชีวิตเรามีมากกว่าสิ่งเหล่านี้มากมายนักความสุขที่แท้จริงจึงอยู่ที่การให้ การเสียสละและอุทิศตนทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ที่จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและความรื่นรมย์ในหัวใจอย่างแท้จริง.

สำหรับจิตสำนึกสาธารณะในด้านป้องกันและปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงนั้นอาจแยกพิจารณาได้เป็นสองกรณีด้วยกัน คือ :

กรณีแรก เป็นเรื่องของบุคคลธรรมดาที่จักต้องไม่ให้ประโยชน์อันมิชอบแก่เจ้าพนักงานของรัฐและจักต้องช่วยสอดส่องดูแลมิให้เจ้าพนักงานของรัฐ เรียกหรือรับประโยชน์อันมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน.

กรณีที่สอง สำหรับเจ้าพนักงานของรัฐก็จักต้องไม่เรียกหรือรับประโยชน์อันมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และจักต้องช่วยสอดส่องดูแลมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนรับหรือเรียกรับประโยชน์อันมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน.

สังคมเรานั้น แม้จะได้ก่อร่างสร้างสรรค์กันขึ้นมาเป็นปีกแผ่นก็ตาม หากสมาชิกของสังคมแต่ละคนไม่รับผิดชอบในสวัสดิภาพของสังคมอย่างบริบูรณ์แล้ว สังคมก็มิอาจจะดำรงอยู่ได้และเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในด้านป้องกันและปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผมเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการ “ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ” นี้ในเด็กและเยาวชน ทั้งต้อง “ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ” ในตัวผู้ใหญ่ไปพร้อมกัน.

มีคำกล่าวของอดีตประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา จอห์น ฟิชเชอร์ เคเนดี ซึ่งกล่าวปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้กับประชาชนของเขาด้วยคำที่จับใจว่า:

“...จงอย่าถามว่าประเทศชาติจะทำอะไรให้แก่ท่าน บ้าง จงถามว่าท่านจะทำอะไรให้แก่ประเทศชาติได้บ้าง...” จิตสำนึกสาธารณะนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารราชการแผ่นดิน ยิ่งดำรงตำแหน่งสูงยิ่งต้องมีความเสียสละและอุทิศตนให้แก่ส่วนรวมมากขึ้นเป็นลำดับ มิใช่ว่าถ้ารัฐได้

ร้อนท้องก็คงไม่ได้ผล เพราะเขาไม่พร้อม ไม่เปิดใจยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณและกิเลสอย่างแรงกล้า เป็นบัวที่อยู่ในโคลนตมรอแต่วันที่จะเป็นอาหารให้เต่าปูและปลา ก็เท่านั้น เราจึงจำต้องรู้จักปล่อยวางให้เขาเป็นไปตามวิถีที่เขาได้เลือกแล้วตามกรรมของเขา ที่เราทำได้ก็มีเพียงแต่ต้องช่วยกันป้องกันและปราบปรามไม่ให้คนเหล่านี้มีโอกาสสำแดงฤทธิ์เดชก่อความเดือดร้อนวุ่นวายแก่ผู้อื่นหรือทำความชั่วแก่แผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์สำคัญองค์หนึ่งมีความตอนหนึ่งว่า:

“ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

๖.๓ การฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชน

สำหรับการฝึกอบรม ส่งสอน คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนนั้นผมเห็นว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ควรมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องนี้ คือ ครูบาอาจารย์ สถานศึกษา และบิดามารดา ผมจึงขอแบ่งหัวข้อการบรรยายออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรกนั้นเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูบาอาจารย์และสถานศึกษา ส่วนที่สอง เป็นเรื่องภาระหน้าที่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

๖.๓.๑ ครูบาอาจารย์และสถานศึกษา

อิทธิพลของครูบาอาจารย์ที่มีต่อนักเรียนนักศึกษา นั้นลึกลับและยาวนาน ดังนั้น หากครูดีย่อมเป็นคุณอนันต์แก่นักเรียนนักศึกษาแต่หากครูชั่ว ก็ย่อมมีโทษมหันต์ต่อเขาดุจกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ผมเห็นว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครู

บาอาจารย์ นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการในทุกวิชา และทุกสาขาวิชาชีพ.

“ครูที่ดี” ในความเห็นของผมนั้น นอกจากจะต้องรักเห็นใจ เข้าถึงดวงใจของศิษย์ และอุทิศตนให้แก่การสอนแล้ว ต้องรู้จักเสริมจุดเด่น และแก้จุดด้อยให้กับศิษย์ ทั้งยังต้องปลูกฝังให้ศิษย์ได้ตระหนักในความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมความสำนึกในหน้าที่ ต้องให้ศิษย์มีแนวทางการปฏิบัติตนและหลักการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ครูเองก็ต้องปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลาจนบรรลุถึงความเป็นเลิศทั้งในทางวิชาการและทางการสอน โดยเฉพาะในด้านการฝึกอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ครูนั้นต้องดำรงตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์อย่างเคร่งครัดเพื่อศิษย์จะได้มีความเชื่อและศรัทธาและถือปฏิบัติตามด้วยความเคารพรัก.

นอกจากนี้ ผมใคร่ขอเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน โดยอาศัยมาตรการและกลยุทธต่างๆดังนี้

ก. สร้างเสริมระบบการให้รางวัลและลงโทษ (REWARD AND PUNISHMENT) ในประมวลจริยธรรมของวิชาชีพต่างๆ หากจะให้ใช้บังคับอย่างได้ผลก็ต้องมีบทที่ว่าด้วยความผิดและบทกำหนดโทษไว้เสมอ มิฉะนั้นก็จะเป็นเสมือนเสือกระดาษที่ไม่มีผู้ใดนำพา หรือยำเกรง เช่นเดียวกัน หากเราต้องการจะให้คนมีหิริโอตตัปปะ ก็ต้องอาศัยกฎแห่งกรรม มาเป็นบทบังคับ (SANCTION) ซึ่งมีทั้งการให้รางวัลและการลงโทษอยู่ในกฎแห่งกรรมนั่นเอง.

ส่วนในการฝึกอบรมเด็ก เรื่องการปลูกฝังคตินั้น เราจะใช้อะไรมาบังคับ? ผมขอเสนอแนะว่า คตินั้นเหล่านี้ต้องกำกับด้วย “วินัย” การให้รางวัลแก่ผู้กระทำความดี และมีการลงโทษแก่ผู้กระทำความชั่ว ทั้งรางวัลและการลงโทษนี้มีเกณฑ์กำหนดว่าต้อง “ได้สัดส่วน” กับความดีความชอบหรือหนักเบาพอดีกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด.

สำหรับเรื่องการให้รางวัลแก่เด็กและเยาวชนที่ประกอบคุณงามความดีนั้น ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการให้รางวัลนั้น มีจุดประสงค์เพื่อที่จะทำให้เด็กมีจิตสำนึกว่าตัวเขานั้นมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่า (SELF - ESTEEM) ทั้งยังมีศักยภาพที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการ

สร้างสรรค์สิ่งดีงาม เพื่อจรรโลงสังคมและเป็นพื้นเพเล็กๆ ที่มีความสำคัญในการสร้างความเจริญมั่นคงให้กับประเทศชาติ และการยกย่องให้รางวัลนั้นยังเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้รางวัลจึงต้องแน่ชัด มีตัวชี้วัดที่เหมาะสม ไม่ใช่ยากเกินไปจนไม่มีใครได้รับรางวัล หรือง่ายเกินไปจนกลายเป็นเกร่อ ทำให้เขาไม่เห็นคุณค่าของรางวัลนั้น.

เกี่ยวกับเรื่องนี้ นางอุษิษา สุวรรณพงษ์ ประธานมูลนิธิสร้างสรรค์ชีวิตเด็กและเยาวชน ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า :

“ การยกย่อง ให้เกียรติ เชิดชูเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ เป็นหนทางที่จะสามารถส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ที่ดีได้ รวมทั้งอาจใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนได้อีกทางหนึ่งด้วยการยกย่อง ให้เกียรติเด็กนี้อาจจะเป็นเพียงวิธีการง่ายๆ เช่น การชมเชย การยิ้ม หรือพยักหน้าให้ ให้สดมภ์ ดาว หรือสติ๊กเกอร์ในสมุด ให้คะแนนให้ขนม ให้รางวัลใหญ่น้อย ตลอดไปจนถึงการให้ประกาศนียบัตร เกียรติบัตร จดงานเลี้ยงประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กคนนั้นทำความดีต่อไปแล้ว ยังจะมีผลส่งเสริมให้เด็กคนอื่นได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำความดี ให้เขาได้มีแรงบันดาลใจ มีแรงกระตุ้นที่จะทำแต่สิ่งที่ดีงามด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้ ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ดีด้วยโดยต้องมีการประชาสัมพันธ์ในสังคมของพวกเขาให้ได้ทราบทั่วกัน.

ในชีวิตประจำวันเราก็สามารถส่งเสริมจริยธรรมของเด็กๆ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ได้บ่อยครั้ง เพราะการทำความดีนั้นทำยากและสวนทางกับกิเลสของมนุษย์ ดังนั้น เมื่อเด็กๆ เอาชนะกิเลสของตนเองได้เราควรส่งเสริมและให้กำลังใจ เช่น ถ้าเขายอมแบ่งปันขนมที่ได้มาให้กับน้อง โดยคุณแม่ไม่ต้องขอ คุณแม่ต้องชมเชยเป็นพิเศษ เพื่อให้เขาภาคภูมิใจและชอบใจที่ได้เป็นคนใจดี หรือ ถ้าเด็กๆ เก็บกระเป๋าสตางค์เพื่อนได้แล้วนำมาคืน คุณครูควรต้องชมเขาต่อหน้าทุกคนในชั้นเพื่อให้เขาภาคภูมิใจที่เป็นคนดีของสังคม หรือ คุณครูอาจถามเด็กๆ ว่าเวลาเขามาโรงเรียน เขาข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอยหรือเปล่าว? เพื่อเป็นการฝึกให้เด็กๆ ชอบทำ

ตามกฎหมายบ้านเมือง หรือเวลาที่เด็กๆ ทะเลาะกัน คุณครูต้องให้คนผิดขอโทษและสอนให้อีกคนหนึ่งให้อภัยเพื่อเป็นการปูรากฐานที่ถูกต้องให้กับเด็ก เป็นต้น.

นอกจากนั้น ในแต่ละหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สามารถจะส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กได้โดยการคัดเลือกเด็กและเยาวชนดีเด่นด้านคุณธรรมและจริยธรรมประจำโรงเรียน ประจำชุมชน ประจำหมู่บ้าน แม้กระทั่งประจำวัด โบสถ์ สถานีตำรวจต่างๆ หรือสถานีวิทย์ และยังสามารรถให้รางวัลอื่นๆ เช่น เยาวชนที่ช่วยเหลือผู้อื่นดีเด่นหรือเป็นแบบอย่างดีเด่น อาทิ เด็กที่เลี้ยงดูยายแก่ที่พิการ เด็กที่คืนเงินหรือกระเป๋าสตางค์ที่เก็บได้เด็กที่เป็นพยานให้ตำรวจจับผู้ร้ายได้ เด็กที่ช่วยคนถูกทำร้าย นอกจากนี้ยังสามารถให้รางวัลหรือเชิดชูเกียรติเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มได้อีกด้วย เช่น ให้รางวัลกลุ่มเยาวชนดีเด่นแก่กลุ่มเด็กและเยาวชนที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมมาตลอดทั้งปี ให้รางวัลแก่นักเรียนที่ไม่มีการทุจริตในการสอบทั้งชั้น หรือ ให้รางวัลเชิดชูเกียรติแก่สถานศึกษาที่ไม่มีเด็กเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เหล้าหรือบุหรี่ทั้งโรงเรียน เป็นต้น.

อย่างไรก็ตาม การยกย่องเชิดชูเกียรตินี้ จะได้ผลท่ามกลางกลุ่มเด็กและเยาวชนก็ต่อเมื่อ เราได้ยกย่องบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องอย่างแท้จริงเท่านั้น หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เจ้าของรางวัล จึงต้องพิถีพิถันในการวางหลักเกณฑ์ ตลอดจนพิจารณาคัดเลือกผู้เหมาะสมกับรางวัลอย่างรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนยิ่ง ต้องไม่ให้เด็กๆ หัวเราะเยาะเขาได้ว่าผู้ใหญ่ถูกหลอก หรือผู้ใหญ่พยายามหลอกเด็กทางใดทางหนึ่งและหมดศรัทธาไปกับการยกย่องเชิดชูเกียรติไปอย่างน่าเสียดาย ดิฉันเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องช่วยกันทำให้การยกย่องเชิดชูเกียรติมีสาระในการสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่เด็ก ทั้งเป็นวิธีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กๆ และเยาวชนคนรุ่นใหม่ของสังคมไทยได้เป็นอย่างดี.

แม้ในปัจจุบัน หน่วยงานและมูลนิธิต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อมอบโล่ เข็มเกียรติคุณประกาศนียบัตร และทุนการศึกษาแก่ผู้ประกอบคุณงามความดีมากมายแต่มี

โครงการหนึ่งที่น่าสนใจไม่น้อย คือ "โครงการธนาคารความดี" ที่มีการจัดอย่างต่อเนื่องมาแล้วหลายปี ทั้งในโรงเรียนทุกระดับ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ในมหาวิทยาลัย ต่างๆ ตลอดจนในเรือนจำ.

โครงการนี้มีจุดเด่นที่ให้แก่เด็กๆนักเรียน นักศึกษา หรือผู้ต้องขังมีสมุดคู่ฝากความดี (ลักษณะคล้ายสมุดบัญชีธนาคาร) ติดตัวไว้คอยสะสมความดี และจะมีใบบันทึกรายการฝากถอนความดี โดยมีครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่เรือนจำ แล้วแต่กรณี เป็นคนลงชื่อรับรอง ซึ่งทางโรงเรียนสถานศึกษาและเรือนจำ จะกำหนดหลักเกณฑ์การฝากและถอนคะแนนความดีได้ตามความเหมาะสม และเมื่อสมาชิกสะสมคะแนนความดีได้ครบตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ ก็จะได้รับรางวัลและการประกาศเกียรติคุณ เช่น โรงเรียนแห่งหนึ่ง กำหนดว่าเมื่อเริ่มเปิดบัญชีความดีกับธนาคารความดีนั้น นักเรียนจะได้รับคะแนนความดี ๑๐๐ คะแนน และจะได้รับคะแนนความดีเพิ่ม ๕ คะแนน เมื่อนักเรียนไม่เคยมาสาย ลา หรือขาด ในแต่ละภาคเรียนหรือช่วยเหลือบิดามารดาทำงานบ้านอย่างสม่ำเสมอสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ผู้ปกครองต้องระบุชัดเจนว่าช่วยเหลืองานอะไรบ้าง สม่ำเสมอหรือไม่ และลงชื่อกำกับชัดเจน) หรือนักเรียนจะได้รับคะแนนความดี ๑๐ คะแนนเมื่อแสดงกิริยา วาจา มารยาทเหมาะสม มีความเสียสละ มีน้ำใจ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดโดยความสมัครใจ (อาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมเด็กทุกเช้า ในคาบ Home Room ประมาณ ๓๐ นาที และในระหว่างการสอน โดยจะทำการประเมินให้คะแนนทุกๆ ๑ เดือน) ฯลฯ และกำหนดให้ถอนคะแนนความดี ๕ คะแนน เมื่อนักเรียนมาสาย แต่งการผิดระเบียบ เล่นการพนัน หรือจะถอนคะแนนความดี ๑๐ คะแนน เมื่อ ติ่งขยี้ไม่ถูกที่ ทะเลาะวิวาท ฯลฯ สำหรับสถานศึกษา โครงการธนาคารความดีนี้ นอกจากจะเป็นการปลูกฝัง กระตุ้น และเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียน นักศึกษาทำแต่ความดี ภาควิชาและเห็นคุณค่าของตนเอง แล้ว ยังทำให้ครูอาจารย์ บิดามารดา และผู้ปกครอง ได้มีโอกาสใกล้ชิดและร่วมมือกันสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และช่วยกันเพาะบ่ม อบรม สั่งสอนคุณลักษณะนิสัยอันดีงามให้กับเด็กได้มากขึ้นอีกด้วย.

ส่วนเรื่องการลงโทษนั้น โทษสถานแรกที่บรรดาครูบาอาจารย์บิดามารดา ผู้ปกครองคิด คือ โทษเขียน ตั้งแต่โบราณแล้วที่ใครทำอะไรผิดก็ต้องเขียนกันไว้ก่อน สุภาษิตไทยก็มีอยู่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" ทั้งในกระทรวงศึกษาธิการเองแต่เดิมก็มีโทษเขียนเป็นโทษสถานหนึ่ง แม้ในปัจจุบันอาจจะมีครูอาจารย์ บิดามารดา ผู้ปกครองจำนวนกว่าครึ่งที่ยังถือว่าโทษเขียนนี้เหมาะสมที่สุด เกือบจะสำหรับความผิดร้ายแรงทุกประเภท แต่แนวความคิดสมัยใหม่มีว่า พึงละเว้นการใช้โทษเขียนถ้าไม่จำเป็นเพราะการเขียนนี้ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาระเบิดความคิดมิได้ทำให้ผู้ถูกเขียนดีขึ้น ข้ำร้ายกว่านั้นยังทำให้ผู้ถูกเขียนเกิดความเคียดแค้นที่อาจจะระบายออกด้วยการทำร้ายผู้อื่นๆต่อไปอีกทอดหนึ่ง อย่างที่มีสุภาษิตอังกฤษบทหนึ่งว่า : "VIOLENCE BLEEDS VIOLENCE" ซึ่งเรื่องดีมักจะมีประวัติว่าเคยถูกเขียนตีเมื่อเป็นเด็กอยู่อย่างรุนแรง และบางกรณีก็ไม่เป็นธรรมดาด้วย เพราะการเขียนตีนั้นมักจะแฝงด้วยอารมณ์ร้ายของผู้เขียน.

ผมมีกรณีศึกษาที่สมควรนำมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องโทษเขียนนักเรียน เมื่อสมัย ๗๐ ปีมาแล้ว ณ โรงเรียนรัฐบาลแห่งหนึ่งถือว่าวินัยของโรงเรียนสำคัญที่สุด โทษเกือบทุกสถานไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหนีโรงเรียน ชกต่อยกัน ลักขโมย สอบซ่อมตก (สมัยก่อนนั้นเรียก "TEST" ว่า 'สอบซ่อม') ไม่ทำการบ้าน มาสายหรือแต่งกายไม่เรียบร้อย ทะเลาะวิวาทดูผู้คนสัญจรไปมาในท้องถนน ฯลฯ ก็จะถูกลงทัณฑ์ด้วยการเขียน โดยมีอาจารย์ผู้ปกครองเป็นผู้ถืออาญาสิทธิ์อย่างเที่ยงธรรมและเคร่งครัด ครั้งหนึ่งมีนักเรียนทำผิดวินัย อาจารย์ปกครองก็เขียนตามปกติของท่านแต่ผู้เป็นบิดาของเด็กกลับไม่ได้อ่าน เพราะบุตรของเขาได้รับบาดเจ็บ จึงไปแจ้งความที่สถานีตำรวจซึ่งโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ สารวัตรไม่รับแจ้งความอ้างว่าครูเขียนนักเรียนผู้กระทำความผิดวินัยเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เป็นความผิดทางอาญา สารวัตรเองกล่าวว่า ท่านก็เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนแห่งนี้และก็เคยถูกท่านอาจารย์ผู้ปกครองท่านนั้นเขียนมาแล้วเหมือนกัน ซึ่งยังความไม่พอใจให้แก่บิดาของนักเรียนผู้นั้นเป็นอันมาก ถึงกับไปขอพบและร้องเรียนต่อ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ เมื่อฟังคำร้องทุกข์จากบิดาของนักเรียนผู้นั้นแล้ว ท่านรัฐมาตริกกล่าวว่า “ถ้าคุณไม่พอใจการลงโทษทางวินัยของโรงเรียนนี้ คุณเอาลูกของคุณออกไปเรียนที่อื่นได้เลย โรงเรียนนี้ถือเรื่องวินัยเป็นเรื่องสำคัญ ตัวผมเองก็เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนนี้ ท่านอาจารย์ผู้ปกครองนั้นก็เคยเขียนผมมาก่อน ที่ผมได้ดิบได้ดีเป็นตัวเป็นตนมาได้ก็เพราะไม่เรียวของท่านแท้ๆ”

ในทัศนะของครูบาอาจารย์ ก็มีข้อน่าสนใจอยู่ข้อหนึ่ง คือ มิสเตอร์ เอ.ซี. เซอร์ซิลล์ อาจารย์ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยสมัยหนึ่ง(ซึ่งผมไม่แน่ใจว่าเป็นญาติของ เซอร์วินสตัน เซอร์ซิลล์ รัฐบุรุษผู้โสมของชาวอังกฤษหรือไม่) เห็นว่า ครูที่ใช้ไม้เรียวสอนนักเรียนนั้นเป็นครูชั้นสองเท่านั้น แต่ท่านก็ให้ความสำคัญอิสระแก่ครูทั้งหลายในโรงเรียนที่จะใช้หรือไม่ใช้ไม้เรียว

ในความเห็นของผมนั้น ผมไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการเขียนเด็กนักเรียน และผมก็เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่จะกระทรวงศึกษาธิการ ยกเลิกโทษเขียนนักเรียนด้วยไม้เรียว และหันมาใช้มาตรการอื่นๆ แทน ทั้งยังห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท และในการลงโทษนั้นก็กำหนดให้ลงโทษ คำนึงถึงอายุของนักเรียนนักศึกษา ตลอดจนความร้ายแรงของพฤติกรรมประกอบการลงโทษด้วย นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบันก็แสดงความเห็นสอดคล้องกันนี้ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ที่ผ่านมามีว่า “วิธีเขียนตีนนักเรียนน่าจะเป็นวิธีที่ควรใช้น้อยที่สุด ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรใช้ และไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการรื้อฟื้นการใช้ไม้เรียวตามที่มีหลายฝ่ายเสนอ”

ข. ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนคุณธรรมและจริยธรรมให้ชัดเจนเห็นภาพ

เรื่องคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องนามธรรม จึงอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่กระตือรือร้น ดังนั้นถ้าจะให้ได้ผลดี ต้องมีวิธีการเรียนการสอนที่จูงใจผู้เรียนให้สนใจ และโน้มน้าวใจให้ปฏิบัติตามด้วยผู้สอนจึงความนำตัวอย่างที่ผู้เรียนสามารถเห็นภาพได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริง

จากข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน นิทาน หรือภาพยนตร์ และละครต่างๆ ที่ผู้สอนสามารถนำมาแยกแยะและสอดแทรกคำสอนลงไปสู่อุทาหรณ์จากเรื่องเหล่านั้นหรือแสดงให้เห็นว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรม และควรปฏิบัติตาม หรือสิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรถือเป็นแบบอย่าง

นอกจากนี้ การสอนธรรมะโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อในการเรียนการสอนหรือศิลปกรรม ของพระมหาสมโชติ ธีรธมโม พระอาจารย์โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี ก็นับว่าเป็นอีกวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้เด็กๆ ได้ซึมซับธรรมะไปพร้อมๆ กับความเพลิดเพลินในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งน่าจะมีการพัฒนาเผยแพร่และให้การสนับสนุนต่อไป

ทั้งนี้ ผมเห็นว่าสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ ยังสมควรจัดให้มีการประกอบเรื่องความ หรือบทร้อยกรอง จากเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับตนเองหรือบุคคลอื่นในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และบุคคลทั่วไป เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กได้ตระหนักถึงการทำความดีอันเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจและยังถือเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรมอีกอย่างหนึ่ง หากมีการอธิบายหรือแสดงข้อคิดเห็นต่างๆ ในเรื่องปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมในระดับอุดมศึกษาและประชาชน เพื่อช่วยกันหาแนวทางแก้ไขและวิธีการที่จะเป็นผลในทางปฏิบัติด้วยแล้ว ผมเห็นว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ค. ต้องมีตัวอย่างที่ดีเป็นแบบฉบับในการรักษาคุณธรรมและจริยธรรม

ในการอบรมปลูกฝังคติธรรมแก่เยาวชน สิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ ตัวอย่างที่ดีผู้เป็นแรงบันดาลใจให้แก่คนรุ่นใหม่ได้ถือปฏิบัติตาม สถาบันการศึกษาหรือองค์กรวิชาชีพ ประวัติของปุณนิยบุคคลในแต่ละสาขาวิชาชีพ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้อุดมการณ์และเรียนวิธีการทำงานและการดำรงชีวิตของบุคคลเหล่านั้นด้วย เพื่อจักได้เป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตในทางชอบธรรมต่อไป และในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ทุกระดับการศึกษาและทุกวิชาที่เรียน น่าจะมีการแทรกเรื่องราวหรือเกร็ดน้อยของบุคคลสำคัญที่เกี่ยวกับ

วิชาการนั้นๆ และเกียรติประวัติอันน่าสรรเสริญของท่านไว้ด้วย.

อย่างไรก็ตาม นับเป็นโชคดีของพสกนิกรชาวไทยที่มีพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระอัจฉริยภาพในด้านต่างๆ ผู้ทรงวิริยะอุตสาหะสร้างสรรค์ นำนการพัฒนาอย่างใหญ่หลวงมาสู่ประเทศไทย และทรงอุทิศพระวรกาย เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนของพระองค์อย่างไม่เคยเหน็ดเหนื่อย ย่อท้อ พระองค์ทรงตั้งอยู่ในความดีและทศพิธราชธรรมอย่างเคร่งครัด มีชาติตกบกพร่องแม้แต่น้อย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาชาวไทยทุกคนย่อมตระหนักและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้นี้ พระราชจริยวัตรต่างๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติรวมทั้งพระราชดำริ พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสต่างๆ ที่พระองค์ท่านทรงชี้แนะแนวทางการพัฒนาให้แก่พสกนิกรชาวไทย ก็ล้วนแต่สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมและจริยธรรมอันสูงส่งทั้งสิ้น หากจะกล่าวว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา คือ บุคคลที่เราควรถือเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุด เห็นได้ชัดเจนที่สุด ใกล้ตัวที่สุด ทั้งยังมีหนังสือเกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชจริยวัตร พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสต่างๆ อันทรงคุณค่ามากที่สุด ก็คงจะไม่เกินไปนัก ดังนั้น จึงไม่เป็นการลำบากแต่ประการใด หากพสกนิกรชาวไทยทุกคนหมั่น เฝ้าฯ ตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณ ของพระองค์ท่านด้วยการประพฤติตนเป็นคนดีน้อมนำพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและเดินตามรอยพระยุคลบาท เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่สะอาด มั่นคง และสงบสุขอย่างแท้จริงตลอดไป

ในแนวพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ นั้น ได้วางแนวทางการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยมุ่งหวังให้คุณภาพคนพัฒนาในทุกด้านอย่างสมดุล ทั้งร่างกาย จิตใจ ให้ประชาชนสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม ความรู้และความสามารถ เพื่อที่จะดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นพลังในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ

และสังคมต่อไป โดยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ และเกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดีงาม อยู่ในกรอบของศีลธรรมและมีจิตสำนึกสาธารณะด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

๑. ผลักดันให้ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม เป็นคนดีห่างไกลอบายมุขและยาเสพติด มีภาวะผู้นำ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและมีบทบาทดูแลเด็กเดือน เฝ้าระวังความประพฤติอันชั่วร้ายรวมทั้งสืบค้นคนในสังคม เชิดชูให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกระดับ.

ในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม เป็นคนดีนี้ ผมคิดว่าเป็นภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสร้างหลักสูตรและจัดระดับความละเอียดลึกซึ้งตามระดับการศึกษาและวัยวุฒิของผู้ศึกษาด้วย ทั้งสมควรให้สถาบันศาสนามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมด้วย โดยเฉพาะในเรื่องเทววิทยาดั้งเดิมและกฎแห่งกรรม ตลอดจนธรรมข้ออื่นๆ อันควรแก่ผู้เรียนในแต่ละสาขา.

เรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยมีพระบรมราชโองการว่า :

“...องค์การศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายและภารกิจขัดเกลาความประพฤติและจิตใจ ให้บุคคลถึงพร้อมด้วยคุณธรรมตามหลักศาสนาอยู่แล้ว จึงน่าจะทำหน้าที่แก้ปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดีไม่ลำบาก ในการนี้ทุกฝ่ายควรจะได้ร่วมมือกันและส่งเสริมกันอย่างจริงจังโดยประสานสอดคล้อง และความมีหลักแผนการที่แน่นอนเหมาะสมในการสั่งสอนเผยแพร่ธรรม...”

ซึ่งตามที่เป็นจริงนั้น กรมการศาสนาทำอยู่แล้วบางส่วน เช่น ให้เงินอุดหนุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด และโครงการของศาสนาอื่นๆ เป็นต้น.

๒. ปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เปิดโอกาสให้คนทุกวัยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมเรียนรู้ทำงานร่วมกันประสานประโยชน์

เช่น กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อประโยชน์สาธารณะ การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกิจกรรมลูกเสือ และเนตรนารี และกิจกรรมสหกรณ์ เป็นต้น และระดับองค์การของทุกภาคการพัฒนา มุ่งส่งเสริมให้มีการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้.

อนึ่ง หน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าภาครัฐหรือเอกชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัย ให้แก่เยาวชนได้มากมายหลายรูปแบบ ผมใคร่ขอยกตัวอย่างการจัดกิจกรรม “ค่ายเตรียมความพร้อมก่อนเป็นบัณฑิต” ที่ทางคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดขึ้นและผมได้มีโอกาสเป็นผู้บรรยายรับเชิญด้วย วัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนี้ก็เพื่อให้นักศึกษาชั้นปีที่ ๓ และปีที่ ๔ ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และกำลังจะออกไปประกอบวิชาชีพ ได้มีโอกาสเตรียมพร้อมออกไปเป็นนักกฎหมายที่ดี โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้และตระหนักถึงเรื่องปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพกฎหมายที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์จริงของปุชนิยบุคคลที่ได้รับเชิญมาและเปิดโอกาสให้นักศึกษา ชักถามปัญหาต่างๆ ได้เต็มที่ และยังมีการประชุมเชิงปฏิบัติการให้นักเรียนดูวิทัศน์เหตุการณ์ที่กำลังเป็นปัญหาในบ้านเมืองและจัดกลุ่มกันอภิปรายวิเคราะห์สาเหตุ และแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องที่มีอยู่ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอแนะเพื่อนำเสนอผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อไป ส่วนในตอนกลางคืนก็มีกิจกรรมการแสดงของนักศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาจากจิตวิทยาหรืออุทธานคติที่ได้รับจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และให้นักศึกษากลุ่มอื่นๆ ได้แสดงความคิดเห็นในการถก แลก และวินิจฉัยว่าหากคนประสบปัญหาเช่นนี้แล้ว จะตัดสินใจทำดังที่ผู้แสดงทำหรือไม่โดยอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิธีการ แล้วสรุป เป็นแนวทางเพื่อการวางแผนฟื้นฟูคุณธรรมและจริยธรรมในระยะยาวต่อไปอีกด้วยถึงแม้กิจกรรมนี้จะจัดในเวลาอันสั้น คือประมาณ ๓ วัน แต่ผู้เข้าร่วมการอบรมก็มีความประทับใจ และมุ่งมั่นที่จะประพฤติตนอยู่ในหลักวิชาชีพอันดีที่ได้รับการถ่ายทอดมา

อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผมคิดว่ากิจกรรมประเภทนี้ควรจะได้รับ การสนับสนุนให้มีการจัดอย่างสม่ำเสมอต่อไป.

ง. การตรวจสอบและประเมินผล

นอกจากเราจะต้องมีการวางแผนงานกิจกรรม โครงการต่างๆอย่างเป็นระบบ สามารถปฏิบัติได้จริง และมีผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยต้องดำเนินการอย่างเอา จริงเอาจังแล้ว เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ เราต้องติดตาม ผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และต้องพิสูจน์ ทดสอบ ค้นคว้าและวิจัย หาปัจจัยเสริม ข้อเด่นและข้อด้อยมาตรการ ต่างๆ ที่นำมาใช้ ต้องการสอบและประเมินผลตลอดเวลา เพื่อ ปรับปรุงและพัฒนามาตรการการฝึกอบรมคุณธรรมและ จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนนี้ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

๖.๓.๒ บิดา มารดา

นอกจากการอบรมสั่งสอนจากสถานศึกษา ซึ่ง นับเป็นสถานที่ที่เด็กใช้เวลาอยู่มากที่สุดแล้ว การอบรมสั่ง สอนเด็กโดยบิดามารดานี้ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า กัน มีนักจิตวิทยาผู้หนึ่งกล่าวว่า การอบรมสั่งสอนบุตรนั้น ทั้ง บิดามารดาต้องร่วมกันทำหน้าที่สำคัญนี้เอง จะมอบให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียวจัดการมิได้ เพราะบางเรื่องเป็นเรื่องที่ บิดาพูดได้แต่นักดว่ามารดาพูด โดยเฉพาะในเรื่องทางเพศของ เด็กผู้ชายและในทางกลับกัน มารดาอาจจะพูดได้ดีกว่าใน เรื่องปัญหาต่างๆ ของเด็กหญิง และการฝึกอบรมนี้มิใช่ทำ ด้วยความจำใจ หรือทำอย่างเสียไม่ได้หากแต่ต้องทำด้วย ความรัก ความเมตตา และห่วงใย เพราะไม่มีบุตรคนใดจะ สังเกตในข้อนี้ โดยเฉพาะ กรณีที่บิดาหรือมารดา หรือทั้งสอง คนมีภาระงานในวิชาชีพจนไม่มีเวลาให้บุตรเลยนั้น บุตร อาจจะรู้สึกว่าเขาไร้ที่พึ่ง และอาจถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ เหมาะสม จนประพฤติตนเสเพลหรือเสียคนไปเลยก็เป็นได้ หรือกรณีที่บิดามารดาจะตระหนักในการละเว้นหน้าที่ ฝึกอบรมก็สายเกินไป ภู่มิกลับเสียแล้ว ยิ่งถ้าเด็กคนนั้นเริ่ม อย่างก้าวเข้าสู่วัยหนุ่มสาว เขาไม่ต้องการอยู่ในอ้อมกอดอก บิดามารดาอีกต่อไป ถ้าเขาไม่เคยได้รับความอบอุ่นจากอ้อม กอดอกบิดามารดาอย่างเพียงพอมาในวัยที่เขาไผ่ผืน ก็ จะ ล่วงเลยเวลาอันมีค่าไปเสียแล้วสายใยความผูกพันที่คล้องใจ และให้ความมั่นใจกับลูกก็จะมี บออะไรสอนอะไรก็ไม่

ได้ผล เด็กก็จะเชื่อแต่เพื่อน ติดแต่เพื่อน และตกอยู่ใน
อบายมุขได้ง่าย.

บิดามารดาต้องให้ความรักแก่บุตรทุกคนอย่าง
เสมอภาคและแสดงให้บุตร เห็นด้วยว่า ตัวเองรักเขาอย่าง
ไม่มีเงื่อนไข คือรักเขาเพราะเขาเป็นลูก ไม่ว่าอย่างไรก็ยังรัก
มิใช่รักลูกเพราะลูกเรียนเก่ง มิใช่จะรักลูกเพราะลูกเฉลียว
ฉลาดหรือขยัน และแม้เขาจะทำผิดพลาดก็พร้อมจะให้อภัย
และช่วยหาทางแก้ไข และต้องมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า
ที่จะอบรมสั่งสอนให้เขาเป็นคนดีของสังคมให้ได้ เมื่อบุตร
มั่นใจในความรักของบิดามารดาแล้ว เขาก็จะมีความมั่นใจใน
ตนเองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ ถ้าบิดามารดารู้ว่าเขาจริง ต้อง
มอบสิ่งที่ดีให้กับเขา ต้องเข้มงวดกวดขันเขาในเรื่องวินัย ต้อง
จริงจังแนบแน่นบังคับให้เขาทำในสิ่งที่เขาไม่ต้องการจะทำ ถ้าการ
นั้นจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเขาเองและเพื่อความสุขของเขาใน
อนาคต อย่าปล่อยให้เด็กเสียคน อย่าให้บิดามารดาเป็นคน
ทำร้ายเขาในอนาคต เหมือนกับในบทประพันธ์เรื่อง "พ่อแม่
รังแกฉัน" ของพระยาอุปกิตศิลปสาร ที่บุตรเศรษฐีต้องกลาย
มาเป็นขอทานร้องไห้ฟูมฟายว่า :

"ท่านเจ้าข้า! พ่อแม่รังแกฉัน เขาไผ่ผืนฟูผืนฟักฉัน
อักขุ ฉันทำผิดคิดระยำกลับค้ำขู จะว่าผู้รักลูกถูกหรือไร" ใน
ชีวิตส่วนตัว ผมเองก็เป็นพ่อของลูกๆ ๕ คน ซึ่งอายุไล่เลี่ยกัน
ตอนเด็กๆ บางคนก็เรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้ แต่บางคนก็
เรียกได้ว่าจับปูใส่กระดังเลยทีเดียว ด้วยงานทางวิชาชีพของ
ผมในขณะนั้นไม่ค่อยจะมีเวลาได้อยู่กับลูกๆ มากนัก ภริยา
ของผมเองที่เป็นคนเตือนผมในเรื่องความสำคัญของหน้าที่
อบรมลูกๆ ตั้งแต่เด็กๆ ยังเล็กอยู่ ทั้งพ่อและแม่ต้องทำร่วมกัน
และหากพ้นระยะเวลาสำคัญนี้ไปจะไม่มีโอกาสแก้ตัวอีก ซึ่ง
ผมก็เห็นด้วย ตั้งแต่นั้นมาก็อุทิศเวลาทำกิจกรรมกับลูกๆ หลัง
เลิกเรียนและในวันหยุดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกีฬา หรือพาลูกๆ
ไปเที่ยว เราใกล้ชิดกันมาก เวลาลูกพูดหรือทำอะไรที่ไม่
เหมาะสม ผมและภริยาก็อบรมสั่งสอนเขาได้ทันที โดยที่สิ่ง
นั้นยังไม่ติดเป็นนิสัยของเขา ในการฝึกอบรมลูกๆ นั้น ผม
และภริยาใช้หลักผสมผสานระหว่างจุดดีเด่นของค่านิยม
ตะวันออกกับตะวันตก นับตั้งแต่การมีมารยาทที่ดีที่โต๊ะอาหาร
การตรงต่อเวลา การรักษาคำพูด การมีความกตัญญูต่อผู้มี

พระคุณ การเคารพญาติผู้ใหญ่และผู้มีอาวุโสและมีความ
สุภาพอ่อนโยนต่อทุกคน ตลอดทั้งมีอัธยาศัยดีต่อผู้อื่นไม่ว่า
จะเป็นผู้ใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อาวุโส โดยไม่คำนึงถึง
ตำแหน่งหน้าที่การงานว่าอยู่ในระดับใด เราพยายามอบรม
ลูกๆ ไม่ให้อิจฉาริษยากัน ไม่ให้แก่งแย่งสิทธิหรือประโยชน์
ของกันและกัน เพราะโลกเรามีที่ว่างเพียงพอสำหรับทุกคน
(THERE IS ROOM FOR EVERYBODY) เราไม่ให้ลูกคน
หนึ่งคอยจับผิดลูกอีกคนหนึ่ง หรือผู้อื่น แล้วรายงานให้พ่อแม่
ทราบ ลูกๆ เป็นพี่น้องกัน ต้องรักและเสียสละให้กันและกัน
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยามทุกข์ได้ยากต้องปกป้องกันและ
พึ่งพาอาศัยกันได้ ลูกๆ ต้องรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและ
กัน ยิ่งไปกว่านั้น เราไม่เคยเปรียบเทียบความดีเด่น ความ
เฉลียวฉลาด หรือความบกพร่องของลูกๆ ทั้งห้าคนระหว่าง
กันเอง หรือกับบุคคลภายนอกเลย เราเอาใจใส่ดูแลว่าลูกๆ
แต่ละคนมีความถนัดหรือพรสวรรค์อะไร เราก็สนับสนุน
ส่งเสริมเขาตามความสามารถที่เขาเพิ่มเติมที่พร้อมๆ กับแก้จุด
ด้อยต่างๆ ในตัวลูกๆ แต่ละคนไปด้วย เรายังให้อิสระเขาใน
การตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ ที่เขาชอบหรือต้องการไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องการเรียน การประกอบอาชีพ และการเลือกคู่ครอง
ชีวิตหน้าที่ของเรามีเพียงแต่ให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ
เท่านั้น เราไม่เคยยึดเยียดความคิดหรือความต้องการของเรา
ลงไปในตัวเด็ก.

ผมและภริยาไม่อยากเห็นลูกๆ เป็นหนอนหนังสือ
เอาแต่เรียนอย่างเดียวแล้วไม่สนใจในเรื่องอื่นใดเลย แม้จะ
เรียนได้เลอเลิศสักปานใดเราก็เห็นว่าสู้ให้ลูกๆ เรียนดี และใน
ขณะเดียวกันก็มีความรู้และพัฒนาทักษะความสามารถตัว
ในทางอื่นๆ ให้ดีด้วย (A GOOD ALL-POUNDER) เพื่อจะ
ดำรงชีวิตในโลกกว้างในภายหน้าได้ดี ดังนั้น เราจึงส่งเสริม
ลูกๆ ทุกคนให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตรการเรียนเพื่อส่วนรวม
เสมอๆ เช่น กิจกรรมของค่ายอาสาพัฒนา และยังสนับสนุน
ให้ลูกๆ สนใจการกีฬาตามแต่ใจชอบและมีความถนัดด้วย ทั้ง
ยังส่งเสริมให้มีงานอดิเรกทำ เช่น เย็บปักถักร้อย ทำอาหาร
วาดภาพเขียน ปั้นรูป งานช่างไม้ งานถ่ายรูป สะสมแสตมป์
การประพันธ์บทร้อยกรอง ทำว๊าว บรรเลงดนตรีไทย เป็นต้น.

เราพยายามปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับลูกๆ ด้วยการเป็นแบบอย่างแก่ลูกตลอดมา เช่น เมื่อลูกๆ โดนพ่อครัวที่มีห้องของตนเอง หรือแบ่งห้องกันอยู่แล้ว เราให้เกียรติลูกๆ ทุกคน เราไม่เคยเข้าห้องส่วนตัวของเขาโดยไม่เคาะประตู ไม่เคยอ่านจดหมาย หรือบันทึกส่วนตัวของเขา หรือเข้าห้องไปค้นหาของที่ต้องห้ามหรือไม่เหมาะสมต่างๆ จึงทำให้ลูกๆ รู้สึกถือศักดิ์ศรีเกียรติของตนเอง (SELF-ESTEEM) มากขึ้น ประพฤติตนเป็นเด็กดี ไม่ทำอะไรที่ไม่ควร อันจะทำให้เป็นที่ชื่นชมของใจ เพราะเกิดความเกรงใจทั้งแม่และพ่อที่ให้เกียรติและไว้วางใจพวกเขาตลอดมาอีกเรื่องหนึ่งคือ เมื่อผมและภริยาไปต่างจังหวัดหรือประเทศ เรามักจะซื้อของมาฝากลูกๆ และญาติๆ ของเราเสมอ เมื่อลูกๆ ของเราโตขึ้นและมีโอกาสไปต่างประเทศก็จะซื้อของฝากผม ภริยา และพี่น้องของเขาเสมอในลักษณะเดียวกับที่เราทำให้ลูกๆ เมื่อยังเล็กอยู่ผมและภริยาก็ตั้งใจที่ได้ปลูกฝังเรื่อง “การให้สำคัญกว่าการรับ” และ “การให้เป็นความสุขสูงสุดของผู้ให้” แก่ลูกๆ ได้สำเร็จ.

ตอนนี้ลูกๆ ของผมก็เติบโตและเป็นคนดีสมกับที่ผมและภริยาได้ทุ่มเทความรัก และอุทิศเวลาให้กับพวกเขา การอบรมสั่งสอนบุตรนี้ต้องอาศัยเวลา ค่อยๆ อบรมทีละเล็กทีละน้อย เพาะบ่มนิสัยที่ดีงามให้เขาและพึงระลึกว่านิสัยคนไม่อาจเปลี่ยนได้วันนี้หรือพรุ่งนี้ เราต้องใช้ความพยายามอดทน และเสียสละอย่างมาก แต่เมื่อลูกของเราเติบโตใหญ่และเป็นคนดีตามที่เรที่ตั้งใจแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ก็นับว่าคุ้มค่า อาจประเมินได้เลยทีเดียว

ข้อสุดท้ายที่ผมอยากฝากไว้ คือ ไม่ว่าบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครอง สั่งสอนอะไรแก่บุตรหลานและศิษย์ตนเองก็ต้องปฏิบัติตามนั้นด้วย มิฉะนั้น เด็กจะย้อนเอาได้ว่า “ว่าแต่เขา อีเขนาเป็นเอง” นอกจากนี้ การปฏิบัติตนของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครองนั้นจะทำให้เด็กค่อยๆ ซึมซับและเลียนแบบ อาจกล่าวได้ว่า บางเรื่องไม่ต้องสอน แต่เด็กเขาจะสังเกตเห็นเองจากบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครอง ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ ควรเขาอย่างหรือไม่ควรเขาอย่าง

๗. ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเยาวชนที่มีปัญหาในสังคม

เรื่องที่ผมกล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นเรื่องของการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนโดยทั่วไป และมีได้กล่าวถึงเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา เช่นเด็กที่ติดยาเสพติด เด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนการทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียนต่างสถาบันศึกษา เหล่านี้เป็นปัญหาเฉพาะทางซึ่งบรรดาบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้ปกครอง ไม่อาจแก้ไขได้เองตามลำพังจำเป็นต้องพึ่งพาสถาบันและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่จะร่วมมือกันแก้ไขเริ่มตั้งแต่การให้เบาะแสของผู้เกี่ยวข้อง การเยียวยาบำบัด การให้การสงเคราะห์หลังการบำบัด ฯลฯ ทั้งควรมีการจัดการอภิปรายการวิจัย และให้ความรู้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองทั้งหลายเป็นครั้งคราวแต่ต้องต่อเนื่องกันด้วย.

ข้อที่น่าห่วงใยอย่างยิ่ง คือ เรื่องเหล่านี้เป็นอันตรายแก่เยาวชนโดยตรง และน่าเป็นห่วงเป็นใยอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน ก็คือ บรรดาบิดามารดาผู้ปกครองเยาวชนทั้งหลายอาจจะไม่ตระหนักในมหันตภัยนี้ ว่าอาจมาถึงครอบครัวของท่านเองเมื่อใดก็ได้ ความจริงอาจจะอยู่หน้าบ้านท่านแล้วหรืออาจจะอยู่ในบ้านท่านเองแล้วโดยท่านไม่ตระหนัก กว่าจะตระหนักก็อาจสายเกินแก้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหันตภัยร้ายจากอินเทอร์เน็ตเกมออนไลน์ คลิปวิดีโอ ที่ส่งผ่านมาทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสื่อลามกอนาจารในรูปแบบต่างๆ ที่สร้างปัญหาให้กับสังคมไทยอย่างมากในขณะนี้ เช่น เด็กและเยาวชนบางคนติดเกมจนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าความจริงกับเกมนั้นต่างกันอย่างไร จนทำให้มีเด็กฆ่าตัวตายหลังจากเล่นเกมมีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศมากขึ้น เพราะเลียนแบบพฤติกรรมหนังสือลามก หรือมีการโช้ลามกอนาจาร หรือร่วมเพศผ่านกล้อง (WEBCAM หรือ WEB CAMERA) ในห้องสนทนา (CHAT ROOM) ให้คนอื่นดูผ่านโปรแกรมแคมฟร็อก ดังที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อต่างๆ อยู่เสมอ เรื่องเหล่านี้นับว่าสำคัญ และจำต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ไม่เช่นนั้นแล้วเด็กและเยาวชนของเราก็จะมัวเมาอยู่ในอบายมุข และอาจทำผิดพลาดหลงไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้.

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของบิดามารดาผู้ปกครองแต่ละราย ที่ต้องหันมาตรวจสอบเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์และ